

kerstⁱⁿde stad

Losse
nummers
€ 1.50

PROTESTANTSE GEMEENTE UTRECHT

WWW.PGU.NU

21 december
2012

20ste jaargang nummer 9

de kerststal

*O magnum mysterium,
et admirabile sacramentum
ut animalia viderent Dominum
natum
jacentem in praesepio.*

*O groot mysterie
en wonderbaarlijk sacrament
dat dieren de pasgeboren Heer
mogen aanschouwen
liggend in een kribbe.*

ds Elly Bakker

In mijn protestantse jeugd, die zich deels in het rooms-katholieke Noord-Brabant afspeelde, kwam aan Kerstmis geen kerststal te pas. Sterren en bomen genoeg, kerstspelen op de zondagsschool, kerstliedjes zingen bij de piano thuis... maar een stalletje thuis was vloeken in de kerk voor een domineesgezin in het zuiden. Zelfs werd mij, toen ik eens voor een kersttekening, opdracht van de (protestantse) lagere school, een knielende Jozef en Maria bij de kribbe tekende, door mijn moeder afgeraden die tekening bij de meester in te leveren. Compromitterend, vreesde zij.

Mijn eigen kinderen hebben het ook altijd zonder kerststalletje moeten doen. Hoewel ik het bij anderen wel zag en mooi vond, kwam het idee er zelf thuis een op te zetten toch niet spontaan bij mij op. Wel maakte ik er een traditie van om elk jaar rond Kerstmis met hen naar de Napolitaanse Kerststal in het Catharijneconvent te gaan - tot dat zij zich daar te groot voor voelden. Nog één keer zijn ze meegegaan naar die kerststal. In het Voorhoevehuis, waar ik als predikant werkte, had de afdeling Psychogeriatrie een uitje bedacht voor de bewoners: een middagje Catharijneconvent, de Kerststal bekijken. Er waren veel handen nodig om de rolstoelen in het museum rond te rijden en mijn kinderen wilden daar desgevraagd wel een handje bij helpen. Zo laadden wij op een ijskoude decemberdag twee rolstoelbusjes vol en reden naar de binnenstad. De verpleeghuisbewoners bleken niet zoveel interesse te hebben voor de kerststal als gehoopt. Ze konden hem vanuit hun rolstoel niet zo goed zien, veel bewoners waren bovendien slechtziend, - de door ons

verwachte blijde herkenning van de heilige familie, engelen, schapen en herders, viel tegen. Maar de koffie met gebak vergoedde veel en zo werd het toch een feestelijke middag.

Toneel

In het psychogeriatisch verpleeghuis waar ik ooit mijn predikantsloopbaan begon, was jaarlijks een Levende Kerststal. Kort voor Kerstmis werden de bewoners in de grote feestzaal verzameld. We zongen bekende kerstliederen, de dominee sprak de verbindende tekst. Bij elk lied, te beginnen met “Maria die zoude naar Bethlehem gaan”, kwamen

de bijbehorende figuren de deur binnen, liepen de zaal door langs de mensen om tenslotte de trap van het grote toneel op te klimmen en daar hun plaats in de stal in te nemen.

Een Maria en Josef met baby vinden was meestal geen probleem, behalve één jaar, toen er geen baby’tjes geboren waren onder het personeel. Gelukkig durfde de niet-gelovige verpleeghuisarts met zijn vrouw en pasgeboren dochter het aan, dit ‘heilige spel’ mee te spelen.

Het Schaap

Met de dieren lag het wat ingewikkelder. Eenmaal ontspan zich een levendige discussie over Het Schaap. We hadden een dierenparkje, met een heus schaap. Maar de verzorger was het er niet mee eens dat het naar binnen en het podium op gehesen zou worden - zoveel stress kon een schaap niet aan, zei hij. Na veel soebatten stemde hij toch in ... gelukkig, want wat is een levende kerststal nou zonder een echt schaap? Het schaap in kwestie heeft zijn optreden in de kerststal overleefd, van een os en een ezel hebben we altijd maar afgezien. De bewoners waren ook zonder die laatste twee gelukkig, vol aandacht voor de kerststal die tot leven kwam voor hun ogen en in hun harten. Het ontroerde mij, ook al wist ik dat zij die kerststal en hun beleving daarvan misschien binnen de kortste keren al weer vergeten zouden zijn ... We zouden het jaar daarop weer een nieuwe levende kerststal maken, die opnieuw oprechte vreugde en ontroering teweeg zou brengen.

MEDITATIEF MOMENT

Franciscus

De traditie van een levende kerststal hebben we aan Franciscus van Assisi te danken. In 1223 bracht hij een bezoek aan Paus Honorius III en vroeg de paus om toestemming, een Kerststal te mogen maken. Een kerststal zou hem helpen zich de armoede voor te stellen waaronder Christus ter wereld was gekomen. De Paus ging akkoord en Franciscus ging weer terug naar zijn eigen woonplaats, Greccio. Ongeveer twee weken voor Kerstmis liet hij een bevriend kunstenaar bij zich komen en zei: “Ik wil de herinnering oproepen aan het Kind, dat in Bethlehem geboren is. Ik wil zo goed mogelijk met eigen ogen kunnen zien, onder wat voor behoeftige omstandigheden het al te lijden had toen het nog maar net geboren was. Ik wil zien hoe het daar in een kribbe op stro lag tussen een os en een ezel.” Ze maakten een kribbe, ze zetten er een levende os en ezel bij, en mensen, verkleed als Jozef en Maria. De legende vertelt dat, toen het kerstevangelie bij de kerststal gezongen werd, en ze waren aangekomen bij de woorden “en zij legde hem in een kribbe”, Franciscus knielde om over deze woorden te mediteren. Toen verscheen er in zijn armen een kind dat met licht omkleed was. De reële verbeelding van het kerstverhaal deed het Kerstkind in hun midden geboren worden. Sindsdien is het maken en opstellen van kerststalletjes overal in de christelijke wereld in zwang geraakt.

Mysterie

Je kunt ze zien als folklore, je kunt ze zien als verbeelding die je helpt om dicht bij de betekenis te komen van het gebeuren, dat God in de wereld van mensen geboren wilde worden. Je kunt bij de stal stil worden vanwege het mysterie van de geboorte van een mens, zo klein en weerloos, tegelijk aangerakt door God zelf. Je kunt de verwondering en aanbidding van de herders en de wijzen, van Jozef en Maria op je in laten werken. Je kunt er bij zingen. Je hoeft geen IQ van 140 te hebben om bij de kerststal te staan en met je hart te kunnen begrijpen wat die stal en zijn bewoners verbeelden: goddelijke liefde temidden van de armoede van de mensenwereld. De dieren van de kerststal en de ‘armen van geest’, mensen die bezig waren te dementeren, gingen ons voor...

O magnum mysterium!

Nieuw geluk

*De horizon nog donker
lijkt te verschuiven
naar mistig violet.*

*Langzaam kleurt
de hemel goud.*

*Grijze slierten verdwijnen
in de nog ijle lucht.*

*Leegte vult zich
met verwachting
en vertrouwen
in de hand van God
die lief heeft
en het geluk
dat openbloeit.*

Fredy van Koppenhagen-Schild

ZWERFSTER

*Versholen
achter verdriet
gehuld in armzaligheid
haar ogen kwamen
uit een andere tijd
gekreukeld leven
dat even werd
gladgestreken door
een Kind dat langs
haar liep en haar
bij name riep*

*achter een geur
van dennengroen
vleugde toen
geboortelicht over haar
verloren gewaand gezicht*

Cobie Ruijgrok

Musical op Kerstavond

Ieder jaar wordt er in de Doopsgezinde Gemeente Utrecht op kerstavond een kerstmusical opgevoerd door de kinderen van de kinderdienst. De titel van de kerstmusical is dit jaar ‘De kerstmuntjes van Nick en Penny’. Een schattig verhaal over twee kinderen die hun gespaarde kleingeld ieder jaar met kerst weggeven aan iemand die wel iets extra’s kan gebruiken. Dit jaar is het extra moeilijk om te bedenken aan wie ze het geld zullen geven. Er zijn zoveel mensen waar het even niet goed mee gaat! Iedereen wordt van harte uitgenodigd om op kerstavond te ontdekken hoe Nick en Penny dit dilemma op een prachtige manier oplossen. Het begint om 18.00 uur in de doopsgezinde kerk aan de Oudegracht 270.

Daar hoorden zij engelen zingen...

Op zaterdagmiddag 22 december van vier tot vijf uur houdt de Vrije Evangelische Gemeente haar jaarlijkse volkskerstzang in de Jeruëlkapel aan de Ivoordreef in stadsdeel Overvecht. Ook dit keer krijgt de VEG medewerking van het koor ‘Looft den Heer’ uit De Meern. Het programma bestaat uit samenzang van traditionele kerstliederen en een optreden van het koor. Verbindende teksten zorgen voor een echt kerstgevoel. Iedereen is van harte welkom. De toegang is gratis; er is een collecte na afloop.

Illustraties kerstnummer van Museum Catharijneconvent

Op de voorpagina van dit kerst-themanummer is de Napolitaanse kerststal van Museum Catharijneconvent te zien. Deze achttiende-eeuwse, onlangs gerestaureerde stal bestaat uit de materialen: hout, tin, terracotta, textiel en verf. Ook de afbeelding van de erboven zwevende engel is uit de collectie van het museum, gedateerd circa 1750 en afkomstig uit Zuid-Nederland. Museum Catharijneconvent leverde tevens de illustraties op de achterpagina van deze ‘kerstindestad’. De kameel met drijver behoort tot de Napolitaanse kerstgroep. ‘De aanbidding van de drie koningen’ eronder is eveneens uit ‘kerststalenstad’ Napels, daar gemaakt tegen het eind van de achttiende- begin negentiende eeuw. De illustratie hiernaast is getiteld: ‘Aanbidding der herders’, een schilderij van Pieter Frantzoon de Grebber, olieverf op paneel, collectie Museum Catharijneconvent.

Vespers in Zuidoost

Op zondag 6 januari is er om 17.00 uur een orgelvesper op het koor van de Nicolaïkerk. Voorganger is ds Kees Bouman, leden van de Vespercantorij onder leiding van Ko Zwanenburg werken mee en organist is Berry van Berkum. Psalm 72 wordt gelezen en gezongen. De lezing in het thema Geboorteverhalen is Matteüs 2: 1-12. Berry van Berkum speelt bewerkingen over het lied 'Wie schön leuchtet der Morgenstern' (gezing 157) van Ernst Peping (1901-1981) en Bert Matter.

Concerten in Domkerk

Zaterdagmiddag 22 december om half vier geven koor en barokorkest van de Domcantorij onder leiding van Remco de Graas een concert in de Domkerk te Utrecht. Solisten zijn Tanja Obalski en Esther Burgstra – sopraan, Lester Lardenoye alt, Stefan Berghammer – tenor, Jurriaan Grootes – bas en Sascha Mommertz – blokfluit. Op het programma staan de 'Messe de minuit' en 'Te Deum laudamus' van Marc-Antoine Charpentier (1634-1704).

Op tweede kerstdag, woensdag 26 december geeft oud-Domorganist Jan Jansen in het kader van het Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht 2012 een concert op het Bätz-orgel van de Domkerk. Op het programma staan werken van Johann Sebastian Bach, Max Reger en delen uit 'La nativité du Seigneur' van Olivier Messiaen. Ook dit concert begint om half vier.

In het laatste concert in de reeks Zaterdagmiddagmuziek van dit jaar, op 29 december, is de beurt aan Domorganist Jan Hage. Hij speelt van Charles-Marie Widor (1844-1937) de Symphonie X, als slot van een themaserie over deze Franse componist.

Toegang tot deze concerten in de Domkerk is telkens gratis; wel verwacht de organisatie een vrijwillige bijdrage van vijf euro per persoon in de collecte na afloop.

PGU houdt receptie

De Protestantse Gemeente Utrecht houdt op woensdag 9 januari nieuwjaarsreceptie. Tussen 19.00 en 21.30 uur is iedereen welkom in de Nicolaïkerk. Tijdens de receptie neemt Peter Klusener afscheid als voorzitter van de Algemene Kerkenraad. Een interview met hem staat in het volgende nummer van Kerk in de Stad, op vrijdag 11 januari. Zijn opvolger, René van Bommel, heeft zich in de vorige editie van dit kerkblad voorgesteld.

Os en ezel in de kerststal

Jesaja en Lukas en een beetje (kerk)geschiedenis

Elly Bakker

"...en zij baarde haar eerstgeboren zoon en wikkelde Hem in doeken en legde Hem in een kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg." Zo beschrijft Lukas de geboorte. Een pasgeboren kind, doeken, een kribbe, een voederbak. Lukas beschrijft niet, wat we op afbeeldingen van de kerststal er meestal bij zien: de os en de ezel, die over de rand van de kribbe staan te kijken. Houden ze het kind warm met hun adem? In voorbije eeuwen, toen de mensen en dieren nog bij elkaar sliepen, was dat een van de voordelen van het met dieren in één ruimte slapen: die dieren straalden behoorlijk wat lichaamswarmte uit en behoedden de mensen daarmee voor al te grote afkoeling tijdens het slapen.

Maar, afgezien van hun mogelijke functie, hoe zijn die os en ezel nu eigenlijk in de kerststal terecht gekomen? Geen van de vier evangelisten maakt er melding van in zijn geboorteverhaal. Matteus vertelt over de wijzen uit het oosten en koning Herodes. Lukas vertelt over de volkstelling, herders en zingende engelen en de kribbe waar die herders Jezus in zien liggen. Maar geen os of ezel naast de kribbe. Die twee komen dan ook niet uit het evangelie. Ze komen uit de boeken van de profeet Jesaja, om precies te zijn: uit Jesaja 1, 2-3. Daar noteert de profeet deze woorden uit de mond van God: "Ik heb kinderen grootgebracht en opgevoed, maar zij zijn van Mij afvallig geworden. Een rund kent zijn eigenaar en een ezel de krib van zijn meester, maar Israël heeft geen begrip, mijn volk geen inzicht."

Het rund en de ezel weten wie hun heer is: degene die hen voedt. Jesaja verwijst naar de alledaagse ervaring van de boeren en herders in Israël in de omgang met hun vee: de koeien en schapen en alle andere dieren die ze verzorgen, herkennen hen. De dieren weten het wel, maar de mensen tot wie Jesaja spreekt willen het niet meer weten: wie hen heeft gevoed en opgevoed, wie hen maakte tot de mensen die zij nu zijn. Zij willen hun meester, God, niet meer kennen. God heeft hen grootgebracht, maar zij hebben God verlaten. Ze zijn dommer dan de stomme dieren. Zoveel maakt Jesaja duidelijk met dat voorbeeld van het rund en de ezel en de kribbe.

De kerkvaders

Al in de vroege kerk is die kribbe uit Jesaja 1 verbonden geraakt met de kribbe uit het evangelie van Lukas. Al vóórdat men kerststalletjes maakte. De kerkvader Origenes (185-254) zegt het als eerste in een preek: "de kribbe waar Jesaja het over heeft, dat is natuurlijk de kribbe van Christus. De meester waar Jesaja over sprak dat is Jezus. Jezus is de meester van die beide dieren." In de vroege kerk werd dit citaat uit Jesaja ook verbonden met een citaat uit de Griekse

versie van de profeet Habakuk. Daar, in Habakuk 3:2, staat "in het midden van twee dieren zult gij gekend worden". Dat moesten, zei men, natuurlijk de os en de ezel zijn tussen wie God (in Jezus) gekend werd! De kerkvaders hadden met deze uitleg meer dan één doel voor ogen. Om te beginnen wilden zij bepaalde groepen in de vroege kerk, die het Oude Testament uit de bijbel wilden schrappen, bewijzen dat het daarin evenzeer als in de evangeliën gaat om het heilzame handelen van God. Deze teksten uit Jesaja en Habakuk, over die os en ezel, zeiden de kerkvaders, laten zien dat Christus in het Oude Testament wordt aangekondigd. Een ander doel dat de kerkvaders voor ogen hadden met de verbinding tussen de kribbe van Jesaja en de kribbe van het evangelie was: kritiek leveren op het joodse volk; "de os en de ezel kennen hun meester wel, maar het joodse volk erkent Jezus niet als de Messias." De kritiek van Jesaja op de joden, een kritiek vanuit het midden van de joodse gemeenschap, werd zo tot een anti-joodse

* De ezel steekt zijn kop eigenwijs boven de kribbe uit.

aanval van christenen. Os en ezel werden door de kerkvaders tot symbolen gemaakt van ontrouw van het joodse volk. Een klein aantal kerkvaders nam een wat subtielere (zij het nog altijd anti-joodse) positie in.

Bij hen staan de os en de ezel voor joden en heidenen. De ezel is een onrein dier, dat niet door joden gegeten mag worden; hij symboliseert de heidenen die onder de last van zonde en afgoderij gebukt gaan. De os, een rein dier, symboliseert de joden, die leven onder het juk van de wet, zo als een os een juk draagt. Samen staan zij, os en ezel, bij de kribbe van Christus - die hen verenigt in de ene kerk.

Bij de kribbe van Christus wordt de scheidsmuur tussen hen weggebroken (vgl. Efeziërs 2).

Voor de ploeg

Het rund uit Jesaja (met 'rund' kan een koe, een stier of een os bedoeld zijn) is in de overlevering een os, dat wil zeggen een gecastreerde stier geworden. Alleen een os draagt een juk, waarmee hij voor de ploeg gespannen wordt, met een stier

spelen in de verbeelding van de daarop volgende verhalen. Op schilderijen van de vlucht naar Egypte zit Maria vaak op een ezeltje. De evangelist schrijft weliswaar niets over een ezeltje bij de vlucht naar Egypte, maar aangezien in de schilderkunst die ezel uit Jesaja toch al in de stal er bij was komen staan, lag het voor de hand om hem dan ook te gebruiken bij afbeeldingen van de vlucht naar Egypte, en Maria dan op dat ezeltje te zetten. Heel praktisch ook: een vrouw die net een kind gebaard heeft, kan toch niet dat hele eind naar Egypte lopen, redeneerden de schilders.

Vanaf de derde eeuw komen de os en de ezel voor op afbeeldingen van het kerstverhaal. Trouwhartig kijken ze naar hun meester in de kribbe, hun hoofd soms net boven de rand van de kribbe uit. Vaak is het de ezel die, kleiner dan de os, zijn nek rekt om te kunnen zien. *) In welke tijd ze ook in de kerststal terecht zijn gekomen is niet precies bekend. We weten trouwens ook niet precies wanneer de traditie om kerststalletjes te maken ontstaan is. Waarschijnlijk is het een heel oude traditie. Franciscus van Assisi kende hem al en heeft hem grote bekendheid gegeven, doordat hij na zijn bezoek aan de paus in 1223 - waarbij hij deze, paus Honorius III, vroeg om een kerststal te mogen maken - er thuis onmiddellijk één ging maken. Hij wilde de armoede van het kerstkind zichtbaar maken door middel van een levende kerststal, om die zo - kijkend, biddend, mediterend - mee te kunnen beleven. Sinds de kerststal van Franciscus van Assisi zijn kerststalletjes overal in de christelijke wereld in zwang geraakt - met de os en ezel als vaste figuranten. Ze zijn er niet meer uit weg te denken, die twee.

Misschien is dat maar goed ook. Staan ze niet model voor bescheidenheid, trouw, vasthoudendheid en grote draagkracht? In de volksmond is het Hebreeuws voor 'os en ezel' - *sjoor wachamoor* - geworden tot het jiddische 'schorriemorrie', schorem, geteisem, uitschot, tuig, geboefte. Min volk. Dat komt vanuit een negatieve interpretatie van Jesaja 1. Maar de os en de ezel van de kerststal kennen hun heer/Heer. Ook al noemt het evangelie ze niet bij name, laten we ze maar in ere houden.

kan je dat beter niet doen. Het lijkt overigens ook niet zo verstandig om in de aanwezigheid van een stier een kind te baren en de voederbak van de stier in gebruik te nemen als wieg voor dat kind. Je weet het maar nooit met stieren ... En de ezel, hoe is die in het kerstverhaal terecht gekomen? Volgens het (niet in de canon opgenomen) 'Protoevangelie van Jacobus' komt hij uit Nazareth. Dat evangelie laat Jozef de ezel meenemen aan het begin van zijn reis naar Bethlehem. "Hij zadelde zijn ezel en zette Maria er op". En toen de ezel eenmaal in het kerstverhaal was terechtgekomen, was hij ook niet meer eruit weg te denken en is hij ook een rol gaan

‘LULLABY’ ROMANTISCH KINDERKERSTLIEDJE

Verzoete werkelijkheid

Denise Dijk

Elke zondagmiddag gingen mijn zusjes en ik naar Zondagschool ‘Jezus roept u’ in Woerden. We leerden liederen uit de bundel van de Nederlandse Zondagsschoolvereniging ‘Wie zingt mee?’ Het kopje boven ‘Geen wiegje als rustplaats’ luidt: Kerstliedje van Luther. De oorspronkelijke bijnaam is: Luthers Cradle Hymn of ook wel ‘Lullaby’. De Nederlandse tekst is een vertaling en bewerking van ‘Away in a Manger’, ontstaan in het Amerika van eind negentiende eeuw. In het Philadelphia van 1885. Tekst noch melodie zijn van Maarten Luther. De Duitse tekst van het lied verraadt zijn Engelstalige komaf. W.J. Kirkpatrick (1838-1921) Noord-Amerikaans schrijver van gospelsongs, schreef de melodie.

Wiegeliëdjes sussen een onrustig kind - suja, suja kindje - in slaap. Ze geven een gevoel van

*Geen wiegje als rustplaats, maar een krib was ‘t weleer,
waar ‘t Kindeke Jezus lei zijn hoofdje ter neer.
De sterren, zij keken van de hemel zo mooi,
naar het Kindeke Jezus, hoe hij sliep in het hooi.*

*Door ‘t loeien der koeien was het kindje ontwaakt,
maar daardoor werd ‘t kind niet aan ‘t schreien gemaakt.
Heer Jezus, nu ziet Ge uit de hemel ter neer,
ik dank u, dat gij ook eens een kindje waart, Heer.*

*O, zegen de kind’reu veraf en dichtbij,
Gij houdt van hen allen evenveel als van mij.
Gij wilt, dat wij kind’reu, al zijn wij nog klein,
bij u in de hemel ook eens zullen zijn.*

warmte en veiligheid. Vanuit een diep verlangen naar een andere wereld van pais en vree laat menige volwassene zich gelukkig wiegen als was zij of hij een kind. Een kind zoals eens de Heer Jezus?

Het lied gedragen door juist deze melodie roept een stilstaand beeld bij me op zonder tijdsverloop. De drie coupletten rijgen zich deinend aan. De kribbe, het kindje en de ster in de kerststal: ze blijven onbeweeglijk hetzelfde. Het laat zich vullen met associaties van

een romantisch kersttafereel. Het lied neemt je mee van onze wieg af tot we eens in de hemel zullen zijn. Omdat Jezus het wil?

Unicef

Het bericht dat de kinderrechtenorganisatie Unicef op de bres springt voor kinderen in Nederland, maakt me opeens klaarwakker. Met de bril van ont-rechte kinderen op zing ik het lieve lied. De woorden zijn alledaags en toch versuikeren ze de werkelijkheid. Verkleinwoorden als wiegje, Kindeke,

kindje, verhullen gemakkelijk het verhaal achter de krib: de lijdenstocht van ontheemden, een hoogzwangere vrouw en haar man. In het tweede couplet springen onze gedachten van het kindje naar Jezus’ hoge positie in de hemel. Het doet je Jezus’ leven, lijden en dood vergeten... Het derde couplet doet hetzelfde met het leven en lijden van onrechte kinderen. Vanuit welk perspectief zingen we met Kerst?

Het open veld en de voederbak

Arie Moolenaar

Het is een wat grijze dag als ik van Jeruzalem naar Bethlehem ga. Het is niet ver weg. Misschien maar elf kilometer. Je zou zo de fiets kunnen pakken en op pad gaan. Heuvel op en heuvel af. Maar dat kan zomaar niet. Bethlehem behoort niet tot de staat Israël. De plaats met zoveel eeuwen geschiedenis kun je niet zomaar bezoeken. Je moet een grenspost door. Dat gaat niet makkelijk, want ik ben met de taxi. Je moet langzaam rijden, langs allerlei versperringen, in vele kleine bochten er doorheen. Dan word je gecontroleerd.

In Bethlehem word ik opgewacht. Mijn gastheer heet me hartelijk welkom. Hij reageert verrast als ik vertel getroffen te zijn door de barrières. Je kunt niet zomaar van het ene land naar het andere reizen. En... erkent men over en weer wel dat het om twee landen gaat? Steeds valt je het wantrouwen op. Ik beleef het hier, ik beleefde het intens bij de Gazastrook. Geen mens wordt vertrouwd. Ben je wel wie je zegt te zijn? De reactie is wat gelaten: “U kwam er wel heel makkelijk doorheen. Wij moeten soms uren wachten en als er iemand plotseling naar het ziekenhuis moet, dan moet je in de ambulance maar wachten of je er door mag. Welkom in het land van Jezus”.

Schaapskudden

Daar kom ik voor: Bethlehem de geboorteplaats van Jezus, of was het toch Nazareth? De evangeliën zijn hierin niet alle-

maal even duidelijk. Wat is nu echt gebeurd en wat is het verhaal dat er omheen is geweven? Ik word meegenomen de velden in. De schaapskudden zijn er nog steeds. De herder, dat wist ik eigenlijk wel, loopt er achter, zorgt wel dat de kudde de goede kant op gaat, maar hij past zich aan het tempo van de kudde aan. Dat geeft wel heel bijzonder aan, dat God geen haast heeft, of.. Yes, we have a three miles per hour God. Ja, onze God loopt drie kilometer per uur, is het antwoord. Hoe zeggen we dat in het Nederlands: “Zij die geloven haasten niet” (een tekst uit Jesaja).

Sfeer

Maar mijn gastheer in Bethlehem wil me de sfeer van het land laten proeven. Hij heeft me om een heel bijzondere reden meegenomen. Hier in dit veld hebben de herders de goede boodschap gehoord. “Wij, Palestijnen, zijn de eerste christenen. Wij zijn toen door God uitgekozen om het bericht van de geboorte als eersten te vernemen. En die kribbe, die stond in een grot. Gaat u maar mee”.

Zo word ik meegenomen naar de geboortegrot en de geboortekerk. Als protestants jongetje kijk ik mijn ogen uit. Wat moet ik daar steeds aan wennen, aan de Bijbelse plaatsen, die de eeuwen door pelgrimsplaatsen blijken te zijn. De put van Jacob, de put van de Samaritaanse vrouw, de plaats van het wiegje in de Nijl van Mozes. Die plaats zal ik later zien in Egypte. De eeuwen door is er gebouwd, zijn er heilige voorwerpen in aangebracht, verbeeldingen, kaarsen, iconen. De tradities van kerken die veel ouder zijn dan de onze zijn verbeeld in steen, moza-

iek, muziek, kleuren en geuren. Wat was er echt aan armoede, aan stilte, aan geborgenheid.

Speelbal

Wat is er nu? De eeuwen door een speelbal van macht tussen keizers, koningen, grondbezitters, overheersers en het gewone volk. Waar zijn de herders nu. Zijn de Palestijnen van nu wel de nakomelingen van de herders toen? Ook daar zijn de meningen over verdeeld. En die voederbak, stond die niet gewoon in het open veld, zoals bij ons, of toch in de grot, warm en beschermt tegen de regen? Mijn gastheer zegt: “We horen hier thuis. Wij zijn christenen, wij leven het verhaal van Jezus, we horen steeds het engelenkoor over de eer aan God en de vrede op aarde”. En die engel van de Heer, die boodschapper van God, waar kwam die van-

daan? Is mijn gedachte. Engel betekent toch boodschapper? Was het een profeet? Een gewoon mens, een nakomeling van koning David, was het Elia misschien? Zo zijn de verhalen ontstaan over de geboorte van Jezus doorverteld, doorleefd. Jezus wordt zo mijn heiland, niet in een land ver weg, maar dichtbij, in mijn land, in mijn leven. Dan hoor ik vastberaden zeggen: “Nooit zal hier de christelijke Palestijnse gemeenschap mogen verdwijnen, want hier is Jezus geboren en wij mogen dat doorvertellen, al eeuwen lang. Ook al beweert mijn moslimbuurman dat we er nu niet meer thuis horen en emigreren steeds meer Palestijnse christenen.” En je verlangt naar de vrede van het engelenkoor, vrede voor Israël en de volken en allemaal samen rond de voederbak waar de Heiland in ligt.

‘De Keizer wil een kerstverhaal’

Op zondag 23 december om 17.00 uur wordt in de Janskerk het kerstspel ‘De Keizer wil een kerstverhaal’ opgevoerd door de tieners van de Janskerk. Vrij naar een verhaal van Paul Biegel. Over de verwende keizer die ‘het echte kerstverhaal’ wil horen. Er worden hem allerlei kerstverhalen verteld, maar het ‘echte’ zit er volgens hem niet bij... Iedereen is welkom!

Bachcantate in Geertekerk

Op zondag 6 januari wordt in de Geertekerk de cantate ‘Sie werden aus Saba alle kommen’ (BWV 65) uitgevoerd. De solisten zijn: Ronald Threels (tenor) en Janko Fraanje (bas). Koor en orkest staan onder leiding van Gerrit Maas. Wim Wijting verzorgt de inleiding. De dienst begint om 19.30 uur. Toegang is gratis, na afloop is er een collecte.

Kerstmusical in Geertekerk

In de Geertekerk wordt op 24 december om half acht ‘s avonds de kerstmusical ‘Engelen op je pad’ op de planken gebracht, door kinderen en jongeren tot en met 16 jaar. Het is volgens de organisatie “een vrolijk kerstverhaal voorzien van bekende, eigentijdse muziek en liederen.” Centraal staan daarin de engelen die op kerstavond als boodschappers naar de aarde worden gestuurd. Om zoals Gabriël het zegt: “Geweldig reclame te maken voor Jezus.” Dat belooft wat! De musical is geschreven door Ineke Ludikhuizen. De muzikale begeleiding is in handen van Erwin Tuijl en Florus Kruijne is deze avond de voorganger. Toegang is gratis.

Kerstnachtsdienst in de Bethelkerk

Maandagavond 24 december om 22.00 uur is er in de Bethelkerk een kerstnachtsdienst. Iedereen is hier van harte welkom. Deze dienst is een gezamenlijke dienst van de Opstandingskerk en de Bethelkerk. Medewerking aan deze dienst verlenen: Jan Peter Kruijer - voorganger, Rick Grootendorst - organist en een band van de Opstandingskerk. Na afloop van de dienst is er nog gelegenheid om samen na te genieten onder het genot van warme chocolademelk en kerstbrood.

Jacobidebat over gezondheidszorg

Op woensdag 9 januari debatteren in de Jacobikerk André Rouvoet (voormalig vicepremier en huidig voorzitter van Zorgverzekeraars Nederland), Renske Leijten (SP-Kamerlid) en Werner Brouwer (gezondheidscoördinator verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam) over de vraag hoe de gezondheidszorg betaalbaar en toegankelijk kan blijven. De leiding van de avond ligt in handen van EO-presentator Herman Wegter.

Mediteren in de Dominicuskerk

In het voorjaar van 2013 is er weer een cursusserie meditatie in de Dominicuskerk in Utrecht-West. De meditaties worden begeleid door theoloog Seintje Bos. De cursussen worden, van acht tot half tien, zijn op 10 januari, 14 februari, 14 maart, 11 april, 16 mei en 13 juni. Behalve in mei (dan derde) dus op de tweede donderdag van de maand.

Deze meditatiegroep is bedoeld voor wie al eerder met meditatie kennis heeft gemaakt. Nieuwe deelnemers zijn welkom om één keer of vaker mee te doen. Wel graag aanmelden van tevoren. Veel mensen hebben de waarde van stilte en aandacht ontdekt, maar in de drukte van het bestaan valt het niet mee om daar tijd en ruimte voor te maken. In de Nieuwe Dominicus in Oog in Al komt al geruime tijd op donderdagavond een groepje mensen bij elkaar om te mediteren. In de voorjaarsgroep is ruimte voor nieuwe deelnemers: voor wie stilte zoekt en daarin wil oefenen. Wie geen ervaring met meditatie heeft maar wel daarmee zou willen kennismaken, kan dat ook laten weten. Bij voldoende belangstelling zal er in de loop van 2013 opnieuw een basiscursus meditatie worden gestart. Informatie en aanmelding: Seintje Bos, telefoon 06-1241 2149, of: info@seintjebos.nl.

Het Ei speelt 'Mam'

Theatergezelschap 'Het Ei' heeft een nieuwe voorstelling gemaakt. Op 12 en 13 januari is dit stuk, 'Mam', te zien in theater Zimhic aan de Bouwstraat 55. 'Mam' wordt verteld door Stijn. Stijn is 20 en kijkt terug op zijn kindertijd. Hij vertelt het fascinerende verhaal over hoe hij geboren wordt in de kamer waar zijn moeder zit opgesloten. Zijn wereld is niet groter dan deze kamer. Er is alleen nog Nico, die 's nachts vaak komt. Dan zit Stijn in zijn kist en kraakt het bed. Hij vertelt het verhaal van de ontsnapping en wat er daarna gebeurde... Over hoe hij plotseling wereldberoemd was, ook al wilden Mam en hij dat helemaal niet.

'Mam' is een ontroerende voorstelling over de grote overlevingskracht van mensen die elkaar liefhebben en een eerbetoon aan mensen die ondanks een situatie van (seksueel) misbruik, blijven liefhebben en knokken voor een leven in vrijheid. De voorstelling is gebaseerd op het boek 'Kamer' van Emma Donoghue. De regie is in handen van Charissa Bakema; techniek: Gerben de Snoo; kunstzinnige ondersteuning: Madelein van der Ploeg en Hanna Maas. De spelers zijn: Tabitha van Dongen, Bram van der Leer, Egbert Oppenhuizen, Manon Poort, Marianne de Fouw en Charissa Bakema. De voorstelling op 12 januari begint om 20.00 uur en die op 13 januari om 15.00 uur. Reserveren is noodzakelijk, door te mailen naar: hetei@broedgebied.nl.

Trudi van der Waals-Seinen

Er waren maar twee herders. Klei lag voorhanden. Ik heb er twee bij gemaakt. En in die verdubbeling vond ik stof voor dit stukje. Met Kerst gaat het om nieuwe verhoudingen.

Toen onze eerste op komst was, begon ik met het maken van onze kerststal. Mijn vader uitte zich afkeurend over 'dat roomse'. Laat ik nu steeds gedacht hebben dat ik aan hem mijn oecumenische houding te danken had...

Onze kinderen speelden ieder jaar vol overgave hun spel met het van stal gehaalde. Het kind werd gemolesteerd. Ik lijmd. Vorig jaar lijmd ik de kroontjes van de koningen. Onze dochter – amper twee – smet ook met de pop bij het kerstspel waaraan zij meedeed. Maria kwam niet opdagen toen het erop aankwam. Het gaat wél, zei ik. Ze was heel gedwee en gaf haar hand aan Jozef, 'die de boodschap dee', zoals ik naderhand in een gedichtje schreef. Ze droeg de hemelsblauwe jurk die mijn vriendin voor haar eerste, Mariëlla Gabriëlla, had gebreid. Met klokkende randen, sterren in donkerblauw, violet en paars.

Verkoopdag

Een betere stal dan mijn zelf in elkaar getimmerde bracht ik mee van een verkoopdag van de Sint Vituskerk in Hilversum. Onze jongste zoon, die het kwartet voltuigde, had ik als vijfjarige daar aangemeld bij het jongenskoor. Betere ca-

techese is er niet, dacht ik. Vol overgave zong hij *Rejoyce in the Lord always*. Ons stalletje wordt afgesloten met een grote zeskantige ster. Omlijst door stro, dat eveneens op de vloer ligt. Aan het maken van een os en een ezel ben ik nooit begonnen. Lucas rept er niet over. Een betrouwbare arts wil geen beesten bij een kraamvrouw, dacht ik. De schaapjes met kraalogen en luciferpootjes houd ik in een kring buiten. Er is een gebreid exemplaar. Een zilveren schaapje met een vijfde pootje mag er ook bij. Want of het nu om een buitenbeentje, een zwart schaap of een lammetje gaat:

het gemakker krijg je niet uit de lucht als je er eentje isoleert. Daarom zijn herders de eerste kroongetuigen. Mogen door de voordeur, waar geen slot op zit, naar binnen en buiten. Komen bij God de tent niet in met dubbele bodem of verborgen agenda. Want je wordt niet zomaar uitgenodigd.

Herders

Herders hebben niets om indruk te maken. Zijn daardoor in staat een ander de hand te reiken. Rond dat broodhuis Bethlehem was het toen en is het nu weinig vredelievend. Ze waren niet bang uitgevallen. Werden wel

bang door dat mooiste kerstlied ter wereld. In de mensen... Behagen, zegt u. Werden omringd door een hemelse legermacht. Was er verband met het lied dat Maria zong? Tussen verbond en verband maakt slechts een letter het verschil. Franciscus van Assisië introduceerde de kerststal. Mijn T-teken van goud draag ik over mijn kerstoutfit. Om er kracht uit te putten. Want vredelievend is het nog steeds niet. Een herder heeft een scherpe blik. Apostel Simon werd Petra. Hoed mijn schapen en weid mijn lammeren, krijgt hij van Jezus te horen. Heel zacht.

Ons stalletje

* Fresco van Giotto, + 1310, geschilderd op het plafond van de lagere kerk in Assisi.

Voedselbank Overvecht

Buurtpastor Erna Treurniet heeft na de Geuzenwijk nu Overvecht als nieuwe 'standplaats'. Vandaar dat haar columns nu uit dit stadsdeel komen. Hier haar eerste 'Uit Overvecht', waarbij gekozen is voor de briefvorm. En voor het helaas actuele onderwerp voedselbank...

Dag Erna, In mijn kindertijd kregen wij altijd op zondag voor de kerkgang als ontbijt witte bolletjes met ham. Dat was mijn culinaire hoogtepunt van de week. In het pakket van vanmiddag zaten twee witte bolletjes dus ik scande met mijn ogen snel door de artikelen. Helaas geen vleeswaren en vlees dat over de datum was.

Thuisgekomen heb ik de bolletjes met boter en pindakaas besmeerd. Was ook lekker. De sfeer op de Voedselbank was losser dan anders. Er werd hier en daar zelfs gelachen, maar toen ik me bedacht dat dit misschien mijn realiteit zou blijven wilde ik toch het liefste door de grond zakken. In de rij staan voor gratis eten. Dat is moeilijk. Voorafgaande aan het bezoek aan de Voedselbank mijn twee krukken getracht terug te brengen naar Vitaal. Ik heb een versleten knie en heb soms krukken nodig. Bij Vitaal kreeg ik te horen dat de uitleen ophield te bestaan vanwege bezuinigingen maar dat ik de krukken kon kopen. Voor 9,75 waren ze voor mij. Dat had ik niet. Ik heb een machtiging getekend. Zo kon ik ze toch mee naar huis nemen. Ik heb nog 90 cent in mijn portemonnee. Vandaag, de 15de komt er altijd een bedragje van mijn schoonzusje. Soms komt het op de 16de. Mijn schoonzusje heeft geen idee hoe nauw het luistert in mijn leven. Ik durf het haar niet te vertellen omdat ik vind dat ik dat niet kan maken. Een kwestie van een gegeven paard. Het ga je goed! Tot later,

Saskia

Dag Saskia, Wij van de voedselbank verdelen wat we hebben, gekregen hebben, bedoel ik dan. Ik baalde van het vlees van gisteren. We hebben met elkaar staan kijken: kan dit nog? "Meteen

klaarmaken, doorbakken en dan eventueel invriezen", gaf ik als advies. Wat heb jij ermee gedaan? Ik heb er zelf pasta-saus van gemaakt – Er was zó veel dat wij vrijwilligers ook maar meegenomen hebben, want weggooien willen we niet. Mochten we er ziek van worden, dan worden wij dat solidair samen. Ik houd niet van het woord 'solidair' in dit verband. Wat is nou solidair met armoede? Kiezen voor armoede? Er zijn mensen die dat uit religieuze overwegingen doen, maar ik vraag me af wie daar wat aan heeft. Hoe komt dat bij jou over? 'Losse sfeer' en 'in de rij', schrijf je. Het eerste zou ik zo willen houden, het tweede daar wil ik van af. Ik voel me soms erg ongemakkelijk op de voedselbank. Door een hoop geregeld werk ik dat gevoel naar de achtergrond. Hoe kunnen we respectvol eten uitdelen? Maar 90 cent in je portemonnee in de wetenschap dat je nog - hoeveel? - acht, negen dagen hebt te gaan voor er weer geld op je rekening komt. Ik zou, vermoed, ik in de paniek schieten of zo lang in mijn bed kruipen. En die krukken, betaal je die dus later? Hoe doe je dat, zo leven?

Erna

Beste Erna, Ik leef van de wind. En altijd is het weer verassend waarheen ze me meevoert. Ik sta niet te lang stil bij de dagen dat ik

UIT OVERVECHT

geen geld heb. Om des te meer te leven als ik dat wel weer een beetje heb. Ik heb de tartaartjes ingevroren. Deze week ga ik jouw raad opvolgen en er pastasaus van maken. Solidair. Ik vind je solidair omdat je deze taak op je genomen hebt. Die solidariteit is voelbaar en heel belangrijk omdat er naast fysieke voeding ook nog zo iets bestaat als geestelijke voeding. Ook het respectvol omgaan met het uitdelen van voedsel is zo iets. We proberen het allemaal. Ook ik zet mijn beste beentje voor als ik sta te wachten. We moeten er het beste maar van maken. En als we een nieuwe ruimte hebben zal het vast beter gaan. Dan is het voor jou vast ook allemaal beter te behappen. De ruimte die we nu hebben is nou eenmaal niet zo gebruiksvriendelijk. Het had gesneeuwd vandaag en ik zag een mevrouw in de rij staan met blote voeten in teenslippers. 'Sommige mensen hebben echt niets'. Dat zei je onlangs en dat blijkt dan maar weer. Ik dacht dat ik het slecht had met leuke laarsjes. Dat valt dus nog reuze mee. Het kan altijd beter en het kan altijd slechter. Dat houd ik mezelf vaak voor. En dat zijn gemeenschappen waar ieder mens, rijk of arm, mee te maken heeft.

Vandaag heerlijke verse groente in het pakket. Daar krijg ik altijd zo'n kick van! En heerlijk al dat lekkers van Sinterklaas!

Saskia

Je bent een engel!

Karin Oostenbruggen

De eerste sneeuw is gevallen, de lichtjes in Wittevrouwen branden volop. Allemaal bereiden we ons voor op de kerstdagen. De Nieuwe Kerk nodigt u uit om dit kerstfeest met ons te vieren. Want kerst is méér dan lichtjes, méér dan familie en gezell-

igheid. We vieren de geboorte van Jezus Christus, die gekomen is om een licht in de donkere wereld te zijn. Tijdens die geboortnacht wezen engelen een stel herders op de komst van het kindje Jezus.

Vandaag de dag wijzen mensen nog steeds, net als de engelen toen, op de aanwezigheid van

God in de wereld. Die mensen zijn nodig, want Hij is niet altijd gemakkelijk zichtbaar. Het grootste kerstcadeau dat Jezus bij zijn geboorte meebracht, is Gods liefde. Laat u door Zijn liefde verrassen in één van de kerstdiensten in de Nieuwe Kerk. U bent van harte welkom.

* Kerst in de Nieuwe Kerk (foto's Johan Manschot).

Advent- en kerstviering voor ouderen + maaltijd	donderdag 20 december	Nieuwe Kerk, 16.30 uur, inloop vanaf 16.00 uur	Gezellige samenkomst met een meditatie door Carol van Wieren en aansluitend een maaltijd. Opgave bij mevrouw Luijmes (2710 737) of mevrouw Volberda (2613 474)
Lichtjestocht	zaterdag 22 december	Winkelcentrum De Gaard, Troosterhof 18.30 - 20.30	Als je het lichtjesspoor volgt, waan je je in de tijd van het kerstverhaal. Een wandeling voor jong en oud rondom winkelcentrum De Gaard. Opgave niet nodig: lichtjestochtutrecht.nl
Kinderkerstfeest	maandag 24 december	Nieuwe Kerk, 18.30 uur	Speciaal voor de jongsten! Het kerstverhaal door kinderen gespeeld!
Kerstnachtdienst	maandag 24 december	Nieuwe Kerk, 22.00 uur	Prachtige traditionele avonddienst met het thema: 'Je bent een Engel!' Voorganger is Kees Jan Rodenburg
Feestelijke kerstdienst	dinsdag 25 december	Nieuwe Kerk, 10.00 uur	Op kerstochtend vieren we de geboorte van Jezus. Voorganger is Carol van Wieren. Het projectkoor van de Nieuwe Kerk zingt!

Plaats in de herberg: de Vluchtkerk in Amsterdam

De kerk als vluchthaven, in Amsterdam is het eind november, net voordat het flink begin te sneeuwen, letterlijk een feit. Met behulp van sociale media: maximale aandacht.

Jasja Nottelman, studentenpredikante IPSUI/EUG

Vrijdagavond 30 november stonden overal in de stad groepjes vluchtelingen op straat. Amsterdammers uit alle lagen van de bevolking organiseerden spontane opvang voor de asielzoekers. Intussen werd door een team gezocht naar een nieuwe uitvalsbasis voor het protest. Het Studenten Kraak Spreekuur, deel van de Amsterdamse kraakbeweging, heeft zondagmiddag 2 december de Sint Josephkerk in Amsterdam-West humanitair bezet.

Deze kerk, gewijd aan de heilige Sint Joseph – beschermheilige van de huisgezinnen – staat leeg. De vluchtelingen kozen voor deze optie omdat ze alleen door zo lang bij elkaar te blijven, kunnen zorgen voor maximale aandacht voor hun zaak. Namelijk: menswaardige opvang en een oplossing voor het probleem van onuitzetbare asielzoekers.

's Avonds kwam de eigenaar van de kerk – een Amsterdamse pro-

jectontwikkelaar – langs. Hij besloot geen aangifte te doen en mee te werken aan het opstellen van een gebruikersovereenkomst voor de komende wintermaanden. Een coalitie van kerken, burgers en organisaties besloot voorlopig om de vluchtelingen heen te gaan staan. Het doel: hen helpen zelf een veilige uitvalsbasis te organiseren om dit thema op de agenda van beleidsmakers te houden'.

Media

Door een effectief gebruik van de sociale media worden persberichten, updates en filmpjes verspreid. Via facebook kun je je dagelijks op de hoogte laten brengen van wat er gebeurt. Ook vind je daar telkens oproepen om op praktische manieren te helpen. Via de sociale media gaat dat razendsnel.

Inger van Nes, die vooral de (digitale) communicatie voor haar rekening neemt, zegt op mijn vraag wat zij vooral van belang vindt: 'De kerk is er niet alleen voor barmhartigheid (noodopvang in de kou) maar ook voor het opkomen voor rechtvaardig-

heid: er zitten lacunes in de wetgeving waardoor deze mensen nu geen menswaardig bestaan kunnen opbouwen'.

Lijn met Utrecht

Vanuit Utrecht is er een korte lijn. Studenten van de NSU uit de Boothstraat rijden met spullen naar de Vluchtkerk en ook vanuit onder andere Ki Tov aan de Grave van Solmsstraat gebeurt dat. Uiteraard rijst meteen de vraag: hoe is het hier in Utrecht gesteld met deze problematiek? Ook daar wordt over gepraat op facebook.

Folkert de Jong op de facebookpagina 030>Vluchtkerk (beetje ingekort): "Geweldig dat dit probleem van de onuitzetbare illegaal aanwezige mensen door zoveel mensen wordt gezien en dat er zo geholpen wordt! Prachtig dat de Vluchtkerk het groeiende probleem zo zichtbaar heeft gemaakt. Tegelijk zijn er in ons Utrecht ook heel veel mensen die in precies dezelfde omstandigheden zitten. Mede door stichting Stil kunnen veel van die mensen op een gegeven moment aan onderdak geholpen worden. Vrijwilligers worden bij die organisatie is iets wat je op de lange termijn kunt doen! Net als het geven van een donatie. De vluchtkerk in Amsterdam is een symptoom van een heel diep zittend probleem waar we nog lang niet vanaf zijn. Help niet alleen nu, maar ook op lange termijn! Zie ook www.stil-utrecht.nl" Dat laatste is van groot belang de lange termijn. Nu is het bijna Kerst en de kerstgedachte inspireert, maar ook na Oud & Nieuw is er lange adem nodig!

Website Vluchtkerk: www.de-vluchtkerk.nl

GHANEZEN MET KERST EN OUD/NIEUW IN UTRECHT

"De Heer heeft onze gebeden verhoord"

Arja Smits

Zowel in Ghana als in Nederland zijn de voorbereidingen in volle gang voor het bezoek (van 22 december tot 5 januari) van de Ghaneese delegatie van de Nativity Church aan Utrecht. We spreken met elkaar over het thema en kijken uit naar het moment dat de Ghanezen zullen landen op Nederlandse bodem.

* David Mantse met Ruth Haakman, tijdens het bezoek van de PGU-delegatie aan Ghana in de zomer van 2011 (foto Arja Smits).

Het thema van het bezoek is 'Living Water: 'thirst and abundance in a secular context'. Met elkaar willen we nadenken over wat water in de Bijbel betekent, waarom 'water' nodig is, en hoe wij 'water' voor elkaar kunnen zijn. De verschillende betekenissen die water heeft in Nederland en Ghana zullen deze gesprekken zeker de moeite waard maken. Ook gaan we het hebben over geloof, fellowship en gaan we de interreligieuze dialoog aan met Utrechtse moslims. Behalve alle kerkelijke activiteiten zullen we de Ghanezen een stukje Nederlandse 'watercultuur' meegeven door met ze te gaan schaatsen en een bezoek te brengen aan de Haringvlietdam. Kortom, een mooi, divers en druk programma.

De Ghanezen bereiden onderdelen van het thema voor en zullen een actieve bijdrage leveren aan de gesprekken en de bijbelstudies. Het afgelopen half jaar was voor hen een inspirerende periode. David Mantse heeft zijn belevingen opgeschreven (zie pagina 16 van dit kerstnummer).

De flyer met alle activiteiten en informatie is de afgelopen weken verspreid in verschillende kerken. Hebt u deze niet ontvangen of wilt u meer informatie, mail dan naar: ghanacomite@gmail.com. Wij hebben zin in het bezoek en zullen hier in het nieuwe jaar verslag van doen!

De kerststal, de plaats waar het onmogelijke mogelijk wordt

Steven Slappendel

In de eerste advents-week kreeg ik deze kerststal, gemaakt door Willemien Held. In alle schoonheid en eenvoud is het voor mij een verbeelding van de plaats waar hemel en aarde elkaar raken. Waar dat gebeurt kan het onmogelijke mogelijk worden, kunnen er wonderen plaats vinden en mag er met psalm 61: 3 (NBG) gebeden worden 'leid mij op een rots die mij te hoog zou zijn'. Wanneer het er in het leven echt op aankomt mogen we de stal opzoeken. Daar is het wonder van Gods liefde voor ons te beleven in Jezus, de heldere morgenster, het licht der wereld!

Leonardo en het Kind

Zijn tekenstift gehoorzaamt volgzzaam zijn gedroomde dromen – de verre God hem heel nabijgekomen vertaalt zich op het lege blad in vlugge vederlichte lijnen – en wordt een Kind een vrolijk spelend Kind

hij aarzelt nog nimmer werd dit zo verbeeld: het heilige verweven

in het alledaagse een jonge moeder met haar vrolijk spelend kind en – gewoner kan het niet als speelgoed heeft het kind een kat een heuse huis-tuin- en keukenkat

hij schetst een laatste lijn naar zekerheid zó en niet anders moet het zijn de Madonna en het Kind

Leonardo over God zijn vele boeken volgeschreven – wellicht heb jij er alles van begrepen toen jij door jouw kunst gedreven God liet spelen met een kat –

Oeke Kruythof

Met dank aan Leonardo da Vinci (1452-1519)

Marieke Sillevs Smitt
buurtpastor

Pasgeleden was ik, voor het eerst dat ik in Utrecht werk, te gast bij STIL, de solidariteitsorganisatie voor vluchtelingen en migranten zonder verblijfsvergunning, die huist op de Laan van Nieuw Guinea. Het was even voor tieners, maar er waren al een paar mannen binnen: eentje bracht mij koffie, hij bleek later Said te heten: een jonge, zwarte en bepaald knappe man van eind twintig met rooddoorlopen ogen. Ik wachtte naast een nog jongere Afrikaan, in elkaar gedoken in zijn jas op de bank. Later werd hij mij als Josef voorgesteld. Daar kwam Margreet, een kracht die al vele jaren bij STIL werkt en zij wenkte mij, Said en Josef naar achteren, waar nog een Abdel zich bij ons voegde. Abdel leek op een militair, hij is, denk ik, midden dertig en gehard. Ik betrapte mij op de gedachte: hij redt het wel. Terwijl hij me vertelde dat hij al drie jaar van opvang

naar detentiecentrum en van de vreemdelingenbewaring naar de straat pendelt. Hij laat me een papier zien van zijn zaak: zijn vrouw en dochter hebben een verblijfsvergunning, maar hij niet. Said, Josef en Abdel zijn drie van de dertien mannelijke vluchtelingen in Utrecht, die bekend zijn bij STIL en andere organisaties zoals Omduw en het Ubuntuhuis omdat ze buiten slapen. We zijn bij elkaar omdat ik niet begrijp hoe dat kan in Utrecht. Ze vertellen mij hoe het werkt: om elf uur moet je bellen om een plekje in de nachtopvang te regelen, maar soms is er geen plek. En hoe kom je zonder inkomen aan beltegoed? Vanaf januari is er helemaal geen plek meer in de nachtopvang voor mensen zonder papieren, zo wordt gezegd. Ik vraag of ze misschien baat zouden hebben bij bivakzakken, het is dan al

heel koud in de nacht en guur overdag. Mijn redenatie is: onderdak kan ik ook niet regelen, maar bivakzakken moet toch lukken. Ze zeggen daar geen behoefte aan te hebben, omdat ze in de nachten dat ze geen plek hebben om ergens te slapen, ze lopen. Ze lopen naar Lunetten en weer terug, de hele nacht, tot het licht wordt en er ergens een plek is waar ze op kunnen warmen en de dag door kunnen brengen. Vaak is dat de wachtkamer van STIL begrijp ik. Ik luister naar hun Frans en Engels, kijk naar het leven in hun gezichten en zie dat ze netjes gekleed zijn, goed voor de dag proberen en kunnen komen. Maar mijn neus drukt mij op de keiharde realiteit van hun bestaan, dat hopeeloos vastzit tussen de situatie in Nederland en de situatie in hun land van herkomst. Ze ruiken, ze ontberen elke dag een bed, een bad en brood.

Als ik afscheid van de mannen neem, zegt Said met een lachje: "And now you have a room for us?" Helaas... "I wish", antwoord ik, "I wish." Als ik weer door de wachtkamer naar buiten wil lopen, zie ik tot mijn verrassing dat de kamer nu helemaal vol zit, een kleine veertig man en een enkele vrouw kijken mij aan als ik naar de deur loop en groet mij vriendelijk. De sfeer is rustig, gelaten.

De wachtkamer van STIL is de stal van Bethlehem. Verlicht door de liefde van God en de liefde van mensen. Geen romantische plek, ik weet het weer. Er was geen plaats in de herberg voor Josef en Maria: geen bed, geen bad, geen brood. Toen heeft de Eeuwige, de Almachtige, zijn plek en positie bij hen bepaald, bij deze van huis en haard weggetrokken mensen voor wie geen plek was, en juist van daaruit

De Stal van STIL

UIT DE BUURT

ons vrede verkondigd. Waar zijn wij eigenlijk bang voor?

Als u STIL wilt steunen in haar werk, dan is dat zeer welkom. Kijk op www.stil-utrecht.nl

Beleef het kerstverhaal in Museum Catharijneconvent

Museum Catharijneconvent is tot en met 13 januari compleet ondergedompeld in kerst-sfeer. Tijdens 'Zin in Kerst. Beleef het kerstverhaal' komt het eeuwenoude kerstverhaal tot leven. Bekende Nederlanders zoals Aleid Wolfsen, Jan Terlouw, kardinaal Eijk, Antoine Bodar, Yvonne Kroonenberg, en Renate Dorrestijn lezen het kerstverhaal voor. Ook kunnen bezoekers de vele prachtige kerststallen bewonderen en zelf als Maria of Jozef plaatsnemen in de levende kerststal. Het museum is beide kerstdagen geopend van 11.00 tot 17.00 uur. Een kerstkaartje is verkrijgbaar voor vijf euro; dit is inclusief een voorlees-plekje. Reserveren voor het voorlezen is gewenst via www.catharijneconvent.nl.

Festival of Lessons and Carols

Cantiago
o.l.v. Herman Mussche

Gerrit Christiaan de Gier, orgel

Vrijdag 21 december 2012
Aanvang 20.00 uur

Toegang vrij (collecte)

Jacobikerk, St. Jacobsstraat 171, Utrecht

www.cantiago.nl

A Festival of Advent Lessons and Carols

Schola Davidica Utrecht

Eerste Kerstdag
25 december
15.30 uur
Janskerk Utrecht

24 december 2012 - 19.30 uur

Engelen op je pad: een vrolijk kerstverhaal voorzien van bekende, eigentijdse muziek en liederen. Centraal staan engelen die op kerstavond als boodschappers naar de aarde worden gestuurd. Om zoals Gabriël het zegt "geweldig reclame te maken voor Jezus." Dat belooft wat!

ENGELen OP JE PAD

SING-A-LONG KERSTMUSICAL

tekst: Ineke Ludikhuijs
muzikale begeleiding: Erwin Tuijl
voorganger: Florus Kruijne
en met medewerking van kinderen en jongeren t/m 16 jaar.

Geertekerk, Geertekerkhof 23, Utrecht

'ZIN IN KERST'

museum Catharijneconvent Utrecht

Zin in Kerst

Beleef het kerstverhaal!
11.12.2012 | 13.1.2013
www.catharijneconvent.nl

Volkskerstzang

Jacobikerk, zondag 23 december 2012
om 15.00 uur

Met medewerking van:
Ds. A.J. Zoutendijk, Chr. Muziekver. De Bazuin, Jacobikoor
Cantiago, Organist G.C. de Gier, Zusters Augustinessen

Er is een speciaal kindergedeelte

Kerk open vanaf 14.30, Jacobikerk, St. Jacobsstraat 171, Utrecht

KERST IN DE LUTHERSE KERK

"Zie, ik verkondig u grote vreugde"

Christiane Karrer
predikant Evangelisch-Lutherse Gemeente Utrecht

In de lutherse kerk aan de Hamburgerstraat staat dit jaar een bijzondere kerststal. De kinderen van de kinderkerk hebben tableaux vivants bij het kerstverhaal gemaakt en deze zullen een waar-dige plek in de dienst van Kerstmis krijgen.

Advents- en kerstconcert

Een muzikale reis door Europa met advents- en kerstliederen uit Leipzig, London, Parijs en Napels. Met Anne Kathryn Olsen - sopraan, Hanna Rijken - fluit, Sebastiaan 't Hart -orgel. De toegang is gratis, er is een collecte bij de uitgang. Dit op zaterdag 22 december, 20.00 uur.

Kerstnachtdienst

maandag 24 december, 22.00 uur

Kerstmis

dinsdag 25 december, 10.30 uur
kerst met de kinderen en viering Heilig Avondmaal

Driekoningen

6 januari, 10.30 uur
De ster en de koningen met goud, wierook en mirre zullen er zijn!

** De bijzondere kerststal in de lutherse kerk (foto Lidy Blaauw).*

Kerststallenroute in West

Zoals elk jaar is op tweede kerstdag 's middags tussen twee en vier uur een kerststal te bekijken in de verschillende katholieke kerken van Utrecht-West. Het betreft de Antoniuskerk (Kanaalstraat), de Dominicuskerk (Händelstraat) en de Majellakerk (Vleutenseweg).

** Kerststal in de Engelse Kerk.*

Henk Korff

De kerststal in de Engelse Kerk van Utrecht is speciaal gemaakt om in deze kleine kerk te staan. Passen en meten was het om hem tussen de voorste bank en de preekstoel te plaatsen. Hij mocht niet te klein uitvallen want dan is de verbeelding minder duidelijk voor de vele kinderen die komen voor de Crib Service op Kerstavond.

Een groter model kan natuurlijk staan tegenover de preekstoel, maar daar plaatsen we de kerstboom. Bovenal stond vast dat er ruimte moest overblijven voor velen als die komen voor het Festival of Nine Lessons and Carols. Maar ook voor de tallozen die op Kerstavond naar de Midnight Mass en op Kerstdag de Family Christmas Service willen mee vieren.

We moesten eerst op zoek voor de gewenste grootte van de fi-

guren. En omdat ze door kinderen mogen worden aangeraakt moesten ze ook nog onbreekbaar zijn, en bovendien kleurrijk. Hierdoor spreken ze tot de verbeelding van onze kleinste bezoekers.

En dan de ruimte in de stal: buiten Maria en Jozef en het Kind in de voerbak, wilden we ruimte voor een paar dieren en de herders. Hoewel de Wijzen pas later arriveren is voor de meeste mensen het plaatje compleet wanneer ook deze er bij kunnen staan. Een drukte van belang dus; en geen wonder want dit Wonder vraagt om aandacht. Na de Crib Service op Kerstavond (aanvang 17.00 uur) worden de Wijzen weer op afstand gezet: ze beginnen hun reis bij het zien van die bijzondere ster. Pas wanneer zij zijn gearriveerd op Epifanië is de stal, en daarmee de viering van Kerstmis, compleet. De stal is te bezichtigen in Holy Trinity Anglican Church, van Limburg Stirumplein in Utrecht Oost.

Kerststal in de Engelse Kerk

Pia ten Hoeve

De meest bijzondere kerststal die ik deze dagen zag, staat niet in een kerk of in een kapel. Nee, hij staat in een museum, en nee niet het Catharijneconvent, maar in het universiteitsmuseum hier in Utrecht. Ik kreeg de indruk dat het niet zozeer om de kerststal ging, er staat geen enkele verwijzing naar het kerstverhaal. Maria, Jozef en Jezus staan er ook niet in, hoewel die er natuurlijk pas met de Kerst bij zouden moeten komen. Dus dat zou kunnen kloppen. Maar toch, ik had het idee dat deze kerststal niet met een religieuze reden hier was neergezet. De kerststal hoort bij een tentoonstelling die over duurzaamheid gaat, en speciaal voor kinderen is gemaakt.

Er is een zaal vol met testjes en een leuke game (zie kader) waarmee kinderen hun eigen invloed op duurzaamheid konden testen. Een kunstenaar heeft met studenten en bezoekers samen deze kerststal gemaakt van gerecyclede materialen en de stal is door medewerkers gevuld met dieren-skeletten uit het depot. Klinkt allemaal wat macaber, maar het

Duurzame kerststal

is allemaal reuze interessant en het zette mij ook nog aan het denken.

Rentmeesterschap
Want duurzaamheid en christendom, dat is een heel mooie combinatie. Duurzaamheid en rentmeesterschap zijn Bijbelse begrippen. Het begrip 'rentmeesterschap', dat begrijpt geen kind.

Maar dat je invloed kunt uitoefenen op hoe we met de wereld kunnen omgaan, dat begrijpt een kind wel degelijk. Zeker als ze ook een spel mogen spelen. Kies waar jij wilt wonen, speel de baas van een snoepfabriek

en boek je ideale vakantie. Wat hebben de keuzes die je maakt van doen met vernielde oerwouden, verspilde energie en vervuilde auto's? En dan wordt het allemaal nog leuker want wij hebben er nog een verhaal bij. Dat weliswaar niet in het museum wordt verteld maar dat geeft niets want dat verhaal kent u wel. Het verhaal over God die hemel en aarde, water en lucht, zee en land maakte.

'Zeer goed'
In Genesis staat dat God aan het einde van het scheppingsproces zegt "dat het zeer goed was". En dat slaat niet alleen op het scheppen van de mens maar op Zijn hele scheppingswerk. En nergens in de bijbel staat dat wij daarna nog heel veel afval moesten scheppen. Dus kan deze tentoonstelling ook een reden zijn om eens te kijken naar die prachtige schepping en hoe wij daar mee omgaan. Welke keuzes maken wij? Kunt u zelf ook meteen even testen of de keuzes een rentmeester waardig zijn.

Dus misschien in de kerstvakantie ook maar even deze kerststal bekijken en dan thuis het verhaal nog maar eens vertellen. Kerk in de stad, maar soms ook de stad in de kerk.

Universiteitsmuseum Utrecht, Lange Nieuwstraat 106 , e-mail: info.museum@uu.nl www.museum.uu.nl

Reset the future

Tot en met 6 januari kan iedereen nog meedoen met de game *Reset the Future* en zo je eigen toekomst ontwerpen in het Universiteitsmuseum Utrecht. Tijdens het spelen van de game ontdek je het antwoord op veel vragen. Weet jij hoeveel kilometers de ingrediënten van jouw pizza afleggen? En hoe kun je warme steden afkoelen? *Reset the Future* is gebaseerd op moderne wetenschap. Het Universiteitsmuseum Utrecht en wetenschappers van de Universiteit Utrecht hebben de tentoonstelling en game samen ontwikkeld. Onderwerpen als water, voedsel, zonne-energie, kweekvlees en afval komen allemaal aan bod. De tentoonstelling is geschikt voor iedereen vanaf 8 jaar.

De stal

Een stralende ster schitterde boven een eenvoudige stal in Betlehem de stad van David

daar tussen de dieren en de scherpe lucht van hooi lag in een kribbe een koningskind, de zoon van God

de wijzen uit het oosten vonden na een lange reis de stal zagen het kind met Maria de moeder

daarna bewezen zij Hem grote hulde gaven hun geschenken: goud, wierook en mirre

Eddy Lie

De kerststal van de Marcuskerk

Anne-Marie Rutgers
Al tientallen jaren (en generaties lang) wordt in de Marcuskerk het kinderkerst-

feest gevierd. In de loop van de jaren is het tijdstip een aantal keer aangepast (van eerste kerstdag 19.00 uur naar 14.00 uur en sinds

vorig jaar naar kerstavond 19.00 uur) en ook de vorm heeft heel wat wijzigingen doorgemaakt. Van een traditionele evangelisatiebijeenkomst met veel zingen en een kerstvertelling naar viering met een kerstmusical, uitgevoerd door de kinderen zelf (en natuurlijk wordt er nog steeds veel gezongen).

De organisatie van het kinderkerstfeest is traditioneel in handen van het kindernevendienstteam. En hoewel in de loop der jaren de samenstelling van het team regelmatig is gewijzigd, één ding is gebleven: het enorme enthousiasme.

Jarenlang was de vraag: hoe komen we aan een kerststal voor het kinderkerstfeest? Soms werd er een stal geleend

van een basisschool (een heel gesjouw), andere keren werd er wat in elkaar geflanst met dozen en latten. Tot enkele jaren geleden een teamlid er genoeg van had en besloot, dat het tijd werd voor een eigen stal. Na enkele weken zagen, timmeren en verven was er een stal. Als voorbeeld diende de kerststal uit het bekende prentenboek van Dick Bruna, compleet met groene deur.

En daarom heeft de Marcuskerk nu al enkele jaren een eigen stal, die snel op te bouwen is, er mooi uitziet en elk jaar weer een nieuwe generatie kinderen het kerstverhaal ziet spelen en zingen.

De kerststal is te bewonderen tijdens de vieringen op vierde advent (23 december), op kerstavond vanaf 19.00 uur (tijdens het kinderkerstfeest is de stal ook 'bewoond') en op eerste kerstdag.

** Levende kerststal in de Marcuskerk (foto Anne-Marie Rutgers).*

GEBOORTESTAL

Scheppingswarmte
geboorteadem van
het kwetsbare

Een moeder bekleedt
de voederbak met stro
knielt en aanbidt

Tallose sterren
verlichten de stal

De stille ezel
herkent het Kind
dat hij later dragen zal

Hosanna
Gezegend
Hij die komt

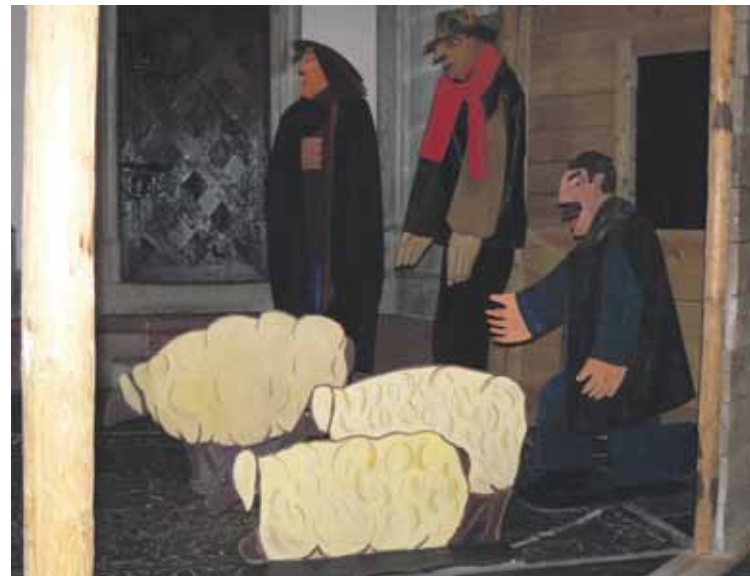
Zoon van David

Cobie Ruijgrok

De kleurrijke Domstal

* Jozef en Maria

* Herders

Cor van Hessen

December. In Hoog Catharijne zijn de gebruikelijke Jingle Bells te horen en Rudolf met zijn rode neus is weer van stal gehaald. Van de drukte van ons betonnen winkelhart met zijn om aandacht schreeuwende uitstallingen is het maar enkele minuten lopen naar de oude Domkerk met haar rust, stilte en ingetogenheid. Bestaat er een grotere overgang op zo'n korte afstand?

Ook hier leeft men toe naar 25 december. Op zondag brandt er de adventskaars. In de gedachteniskapel stralen de kaarsen een bescheiden licht uit. Vlakbij in de kooromgang staan de menshoge figuren in de grote kerststal opgesteld, in afwachting van het geboortefeest. Dit is geen doorsnee-stal, maar een stal die vragen oproept bij bezoekers. Ruud Bartlema, kunstenaar-predikant, schreef destijds een handzame toelichting bij deze kerststal die uit begin negentiger jaren stamt. Het was niet zomaar een stal. Het populaire 'Er is over nagedacht' gaat hier echt op. Het moest een eigentijdse verbeelding zijn, niet abstract maar herkenbaar. "Mensen die er naar kijken moeten er iets aan beleven en er iets in gaan zien." De figuren in de stal werden bij de zondagse dienst betrokken. In dit liturgische spel zouden de figuren hun 'reis naar Bethlehem' beginnen. Omdat er voor menshoge uit hout gezaagde één dimensionale figuren was gekozen, konden de kledingstukken na gebruik tijdens de 'levende verbeelding' weer teruggehangen worden op de 'verstilde figuur' in de stal. Zowel bij de uitvoering van het project als bij het spelen tijdens de dienst heeft een aantal mensen een tijdlang enthousiast meegewerkt.

Wijze uit het westen

De wijze uit het westen gaat het eerst op reis in de Dom. De rol van de vrouw in het bijbelse verhaal is opnieuw ontdekt in de moderne theologie, vandaar dat deze wijze een vrouw is. Ze gaat gekleed in de hippe outfit van het kapitaal en is gewapend met een koffer westers goud. De kritiek is duidelijk.

De tweede wijze verbeeldt de fascinatie en het toverachtige van de oosterse wijsheid. Zijn

* Wijzen

wierook brengt ons ook hier in het westen in hoger sferen. De zwarte derde wijze representeert de lijdende mensheid in de derde wereld. Hij biedt mirre aan, kostbare olie waarmee doden worden gezalfd.

Felrode mantel

Jozef en Maria zijn innig verbonden, letterlijk, ze zijn uit hetzelfde hout gesneden. Een felrode mantel omhult hen beiden, twee

verliefde joodse mensen. Hier wordt Maria niet in haar koninklijk blauw gewaad uitgebeeld, maar als een aardse vrouw. Samen kijken ze vol verwondering naar hun kind.

Het kind staat in het midden, liggend in het stro van de kribbe. Jezus is gewikkeld in een joodse gebedsmantel om te benadrukken dat dit kind wortelt in de traditie van wet en profeten. Het

heeft zijn armen naar ons uitgestrekt.

Natuurlijk ontbreken de herders niet, het symbool voor de verschoppelingen in onze maatschappij. Op de achtergrond kijken de os en de ezel door het raam naar binnen.

Het open dak verwijst naar de joodse loofhut, een plaats waar je door het dak heen de sterren ziet en zo 'de hemelse dingen' niet uit het oog kunt verliezen.

Maar op veel bezoekers maakt Herodes de meeste indruk. Met zijn rug gekeerd naar de stal zit hij, vol woede, grimmig weggedoken in zijn mantel. Een tegenkracht van het net geboren licht der wereld. Inderdaad, geen gewone kerststal, maar wel een stal die een bezoek waard is.

(Tekst deels gebaseerd op een uitgebreidere toelichting van Ruud Bartlema).

* Os en ezel (foto's Bram Schriever).

Kerst in de Domkerk

* De Domcantorij (foto Bram Schriever).

Ook dit jaar is er van alles te beleven met en rondom Kerst in de Domkerk. Zo staat er vanaf 2 december tot en met 6 januari een levensgrote kerststal in de kerk.

Op kerstavond 24 december vindt om 17.00 uur de kerstvesper plaats. Om 19.00 uur is de Kinderkerstnachtdienst. Voor deze dienst heeft men een (gratis) toegangskaart nodig. Deze kunnen vanaf 9 december worden afgehaald bij de ontvangstbalie in de kerk. Om 22.30 is de Kerstnachtdienst. De kerk gaat dan open om 22.00 uur.

Op Kerstochtend, 25 december om 10.30 uur vieren we het Hoogfeest van Kerst. Er is dan voor de kinderen een apart programma. In de diensten gaan voor: ds Netty de Jong-Dorland, drs. Conny van Lier, de Domcantorij staat onder leiding van Remco de Graas. Organist is Jan Hage.

Woensdag 26 december, tweede kerstdag om 15.30 uur geeft Jan Jansen een orgelconcert in het kader van het Internationaal Kamermuziekfestival.

De kerk is, net als alle anderen dagen van het jaar, ook in deze periode dagelijks open. Zie ook: www.domkerk.nl

Anne-Marie Rutgers
Steven Slappendel

Kinderkerstfeest

De Kerstvieringen in Zuid-Oost beginnen ook dit jaar met het kinderkerstfeest op Kerstavond. Het thema dit jaar is: ‘Ik zie, ik zie’. Samen met een groot aantal kinderen uit de Marcus-Wilhelmina- en Nicolaiwijk (die o.a. een groot koor vormen), gaan we zien of de verhalen die de profeten de afgelopen weken hebben verteld, waar zijn. En of in de stal, die op vierde advent nog leeg was, nu wel iets te zien is.

Dit kinderkerstfeest wordt gemaakt door en voor kinderen en daarom willen wij jullie en jullie ouders, opa’s en oma’s, vrienden, vriendinnen, burens enz. graag uitnodigen. Na afloop is er voor iedereen warme chocolademelk met een kerstkrans. Het kinderkerstfeest in de Marcuskerk begint om 19.00 uur

Marcus-Wilhelminawijk

Ook om 19.00 uur begint in de Wilhelminakerk een Kerstavonddienst voor jong en oud. Voorganger is ds Marian van Giezen. Het Kerstverhaal zal worden verteld door Victor Frederiks, een verteller/acteur uit onze wijk, die met behulp van verlichte afbeeldingen van kunstenaars Brigida Almeida (ook uit onze wijk) het oude verhaal vertelt op een nieuwe manier. Hij schrijft daar zelf over: “In Bethlehem was een stalletje waar iets bijzonders gebeurde.

Vieringen rond Kerst in Zuidoost

* Kinderkerstfeest in Zuidoost (archieffoto)

En dat stalletje stond naast een herberg. Gewoon zo’n dorpskroeg waar de dorpingen komen kletsen. Maar er zijn ook veel vreemdelingen in Bethlehem. Wat gebeurt er allemaal op die avond in die herberg? Wat doet de herbergier? En wat vindt zijn vrouw ervan? Het kerstverhaal vanuit de herberg bekeken.” Dit zal jong en oud aanspreken. En natuurlijk zingen we veel

feestelijke en vrolijke kerstliederen. Kinderen mogen meespelen op instrumentjes. Na afloop is er koffie/thee en limonade met iets lekkers. De kerstnachtdienst in de Marcuskerk begint om 22.00 uur. Het thema van deze dienst is: ‘Het kind in mij’. Voorganger is ds Hans Koops en het orgel wordt bespeeld door Bram van Oort. Medewerking wordt verleend door de Marcuscantorij onder leiding van Karel Demoet. We gaan vanuit het donker naar het licht, aan de hand van Jesaja en Lucas. We zingen bekende kerstliederen. De cantorij zingt Engelse carols, deels in het Engels, deels in de vertaling van Sytze de Vries. De dienst op kerstmorgen om 10.00 uur in de Marcuskerk is een feestelijke dienst, waarin is ds Hans Koops voorgaat. Thema van deze dienst is: ‘God onder ons?!’

Het orgel wordt bespeeld door Dorien Schouten en medewerking wordt verleend door een instrumenteel ensemble en de Marcuscantorij onder leiding van Karel Demoet. We lezen Jesaja 52: 7-10 (de vreugdebode) en Johannes 1: 1-14. Misschien komt de profeet Jesaja zelf nog langs op deze kerstochtend. Uiteraard zingen we ook nu bekende kerstliederen. De cantorij zingt onder andere delen uit

het Gloria van Antonio Vivaldi (1678-1741).

Nicolaïwijk

De kerstnachtdienst op 24 december begint om 22.00 uur. Ds Dirk Neven gaat voor. Verder werken mee Paulien van der Werff, sopraan, Dorien Lievers, alt, Govert Valkenburg, tenor, en Mitchell Sandler, bas, de Nicolaïcantorij en de Cappella di San Nicolai onder leiding van Ko Zwanenburg. Berry van Berkum en Dorien Schouten bespelen de orgels. De cantate ‘Unser Mund sei voll Lachens’ (BWV 110) van Johann Sebastian Bach wordt uitgevoerd. Bach schreef deze cantate voor de Eerste Kerstdag van 1725. De cantate werd daar uitgevoerd tijdens de Kerstochtenddienst in de Nicolaïkerke

en tijdens de Vesper in de Thomaskirche. Het was voor Bach het derde jaar dat hij als cantor in Leipzig werkzaam was. Deze feestelijke cantate heeft een grote bezetting: trompetten, pauken, hobo’s, fluiten, strijkers, orgel, clavecimbel, koor en 4 vocale solisten. Bach grijpt in het openingskoor van de cantate terug op de Ouverture uit zijn Vierde Orkestsuite in Suite in D. ‘Unser Mund sei voll Lachens’ is een grote lofzang op de daden van God en natuurlijk vooral een lofzang op zijn menswording in de persoon van Jezus. Aan het einde van de dienst klinkt het eerste deel van de eerste cantate van het Weihnachtatorium (BWV 248): ‘Jauchzet frohlocket, auf preiset die Tage’. De lezingen in de kerstnacht zijn Jesaja 9: 1-5 en het Kerstevangelie uit Lukas 2. Naast het luisteren naar mooie muziek en zang zingen we samen natuurlijk bekende kerstliederen. De kerstmorgendienst op 25 december is om 10.00 uur met ds Dirk Neven als voorganger. Berry van Berkum bespeelt het orgel. Ook cantor-organist Ko Zwanenburg en de trompettisten Carl Daleboudt en Jorrit van der Kooij leveren hun bijdragen. In de dienst klinkt uit het Concerto in C van Antonio Vivaldi het Allegro voor twee trompetten en orgel. De lezingen zijn de bekende teksten voor de kerstmorgen: Jesaja 52: 7-10 en Johannes 1: 1-14. Ook horen we de misschien minder bekende, maar opmerkelijke woorden uit de brief aan de Filippenzen (2: 5-11): een oproep de instelling die Jezus Christus eigen was, aan te nemen, Hij die in de gestalte van God zijnde de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen, en aan mensen gelijk geworden is. We wensen ieder een gezegende Kersttijd.

* Verhalenverteller Victor Frederiks.

Achtste kerstnacht in Leeuwenbergh

Vanaf december 2004 organiseert de Stichting Vrienden van Leeuwenbergh inmiddels volgens traditie goed bezochte Kerstnacht-vieringen in Leeuwenbergh. In de donkere nacht vóór Kerst worden de ‘Eeuwen van Licht’ in dit monument opnieuw beleefd.

Het middeleeuwse rijksmonument Leeuwenbergh aan de Utrechtse stadssingel is mede door de inzet van buurtbewoners voor cultuur behouden. Dit jaar zal de achtste Kerstnacht plaatsvinden voor buurt en stad. Het Leeuwenbergh Vocaal Ensemble onder leiding van dirigent Roel Vogel brengt op 24 december om tien uur ’s avonds een gevarieerd programma met onder andere het Laudate Dominum van W.A. Mozart met sopraan Esther Burgstra en

* Leeuwenbergh door J.H. Verheijen (1778-1846)

de bekende tweekorige Hymn to the Virgin van Benjamin Britten samen met het Via Schola Kwartet. Verder werken van Gabriël Fauré en Francis Poulenc. Als vorige jaren zullen Christmas Carols klinken, waarbij kinderen zingend zullen optreden. Bekende kerstliederen kunnen worden meegezongen. Het Flentrop-orgel, dat ooit nog door Albert Schweitzer werd ingespeeld, zal worden bespeeld door Peter Spreeuwers. Pianist Reinder Mulder begeleidt koor en solisten, maar zal ook soleren. De algehele leiding is in handen van ds Arjan Noordhoek, secretaris van de Stichting Vrienden van Leeuwenbergh. De zaal is open vanaf 21.00 uur. De toegang tot dit alles: kerstzang, carols en glühwein in een prachtige omgeving is vrij, maar het aantal plaatsen is beperkt.

Advents- en Kerstconcert lutherse kerk

Op zaterdag 22 december vindt het jaarlijkse advents- en kerstconcert plaats in de lutherse kerk aan de Hamburgerstraat. Een ieder is van harte uitgenodigd voor een denkbeeldige reis door het Europa van ongeveer drie eeuwen geleden. De reis voert langs Leipzig, waar Johann Sebastian Bach even vindingrijk als vakbekwaam advents- en kerstliederen van Luther verwerkt in zijn cantates en orgelwerken. We schepen in voor Londen, om te horen hoe Händel furore maakt met zijn grootse oratorium Messiah. We wandelen tijdens de kerstnacht door Parijs, om kerkgangers de Noëls te horen zingen waarover de organist van de Notre Dame zo dadelijk zijn virtuoze improvisaties ten gehore zal brengen. En natuurlijk gaan we naar Napels, de stad die beroemd is om haar kerststallen. De musici nemen u graag mee op deze reis. Komt allen!

Toegang is gratis; er is een collecte bij de uitgang met als richtbedrag vijf euro per persoon.

datum:	zaterdag 22 december 2012
aanvangstijd:	20:00 uur
plaats:	Lutherse Kerk, Hamburgerstraat 9
uitvoerenden:	Anne Kathryn Olsen, sopraan, Hanna Rijken, traverso en Sebastiaan 't Hart, orgel & kistorgel

Op eerste kerstdag zingt de Schola Davidica in de Janskerk het traditionele 'Festival of Lessons & Carols'. Het begint om half vier, de kerk is een half uur tevoren open.

Jaap Boeschoten

De geschiedenis van 'A Festival of Nine Lessons and Carols' zoals gezongen in King's College in Cambridge gaat terug tot 1918. Vanaf toen is dit festival ieder jaar, behalve 1930, door het King's College Choir uitgevoerd, zelfs tijdens de Tweede Wereldoorlog toen, om veiligheidsredenen alle historische glas-in-loodramen waren verwijderd en het binnen net zo hard vroom als buiten.

Het festival is al snel in de jaren daarna door vele kerken in de hele wereld overgenomen, zeker toen het door de BBC vanaf 1928 op de radio werd uitgezonden. De dienst werd in al zijn verscheidenheid een soort publiek eigendom. Elke gemeenschap die deze dienst vierde, heeft zijn eigen kleur en vorm gegeven aan dit feestelijke samenzijn rond Kerst.

Stramien

Zo ook de Schola Davidica, die deze traditie al vanaf de jaren 80 in stand houdt. We lezen dan wel geen negen lezingen, maar het vaste stramien van profetische teksten, die voor-

Een oude Engelse kersttraditie door de Schola Davidica

uitzien naar de komst van dat bijzondere kind, de beschrijving van de geboorte van Jezus en een reflectie op de betekenis voor ons mensen vandaag de dag blijft de kern van deze viering. De muziek verschilt, de stijl kan variëren, maar de feestelijke ervaring, die de kerstboodschap in woorden en muziek brengt roept ieder jaar honderden naar

dit festival in de Janskerk. Dit jaar zingt de Schola Davidica een aantal heel oude kerstliederen uit Middeleeuwen en Renaissance als 'Peperit Virgo' en 'Gaudete', maar de Schola gaat ook altijd op zoek naar nieuwe liederen van bijvoorbeeld Gert Oost en Bob Chilcott. Heel bijzonder zijn bewerkingen van bekende kerstliederen als 'Stil-

le Nacht' van Bob Chilcott en 'Er is een kindeke geboren op aard' van John Rutter, die de gemeente natuurlijk ook mag meezingen. De kracht van de oude bekende melodieën en woorden komt extra sterk tot haar recht in nieuwe verrassende zettingen, die deze fantastische musici hebben gemaakt. Bijzonder is ook John Gardner's

bewerking van 'Tomorrow shall be my dancing Day'; je kunt bijna niet stil blijven zitten bij dit dansende lied. Let maar eens op onze dirigente Lisette Bernt. Maar natuurlijk zijn er altijd bekende liederen in vertrouwde zettingen. 'For unto us a child is born' van G.F. Handel blijft een feest om te zingen en te horen en liederen als het bekende 'Once in Royal David's city' en 'O come all ye faithful' kan ieder van harte meezingen.

Kerstfeest begint pas echt als u dit warme festival hebt meegemaakt in de sfeervolle Janskerk. Kom op tijd, dan heeft u nog een goede plek, want het is altijd helemaal vol.

Van harte welkom dus op eerste kerstdag 's middags om 15.30 uur in de Utrechtse Janskerk.

Kom op tijd

Het geheel staat onder leiding van Lisette Bernt, Jan Hage bespeelt virtuoos het prachtige Bätz-orgel. Toegang is gratis en bij de uitgang is een collecte. De deuren gaan open om 15.00 uur. Kom op tijd, want als de kerk vol is moeten we de deuren sluiten. U bent van harte welkom!

Christmas Carols anders!

Steven Slappendel

In de veelheid van kerstconcerten klinken op zondag 23 december om 15.00 uur in de Nicolaïkerk Christmas Carols uit diverse landen in een bijzondere setting: in een arrangement voor twee harmoniums en een vocaal kwartet. Euwe en Sybolt de Jong begeleiden de sopraan Lauren Armishaw en drie vocalisten uit het mannenensemble 'The Gents' - Rienk de Jong, countertenor, Gerben Bos, tenor, en Elbert de Jong, bariton - met het melancholieke geluid van twee harmoniums van Duitse makelij, die speciaal voor deze gebeurtenis vanuit het Harmonium Museum te Barger Compasuum de Nicolaïkerk zijn 'ingevlogen'. De broers Euwe en Sybolt de

* Harmoniums in de Klaaskerk (foto Steven Slappendel).

Jong vormen sinds hun studietijd aan het Conservatorium te Groningen een orgelduo en hebben in de loop der jaren een bloeiende concertpraktijk opgebouwd. Hun repertoire omvat werken voor orgel vierhandig uit de Renaissance t/m heden. In de afgelopen jaren verscheen een - nationaal en internationaal geprezen - serie cd's met arrangementen voor orgel vierhandig van cantatedelen van J.S. Bach waarvan het vijfde deel in maart 2012 is verschenen. Toegangskarten zijn verkrijgbaar in de Nicolaïkerk (naast het Centraal Museum) voor € 12,50 en € 10,- (CJP/65) of via www.dejongdejong.nl

Festival of Lessons and Carols in de Jacobijkerk

Joost van Beek

Vrijdagavond 21 december voert kamerkoor Santiago in de Jacobijkerk een 'Festival of Lessons and Carols' uit.

Volgens Engelse traditie wordt het verhaal van de val van de mensheid, de belofte van de Messias en de geboorte van Jezus verteld via negen korte Bijbelle-

zingen uit Genesis, de Profeten en de Evangelien. De lezingen worden afgewisseld met koor-muziek van o.a. Jan Pieterszoon Sweelinck (*Hodie Christus natus est*), John Rutter (*Rejoice and be merry*) en Morten Lauridsen (het wonderschone *O magnum mysterium*). Uiteraard staat er ook samenzang van bekende Christmas carols op het programma. Muzikale medewerking wordt verleend door organist Gerrit

Christiaan de Gier. Het geheel staat onder leiding van dirigent Herman Mussche.

Het festival begint om 20.00 uur, de deuren van de kerk gaan om 19.30 uur open. De toegang is vrij, na afloop is er een collecte. Iedereen wordt van harte uitgenodigd om in aanloop naar de kerstdagen dit festival in de Jacobijkerk te komen meevieren!

* Santiago (foto Rolf Brummel).

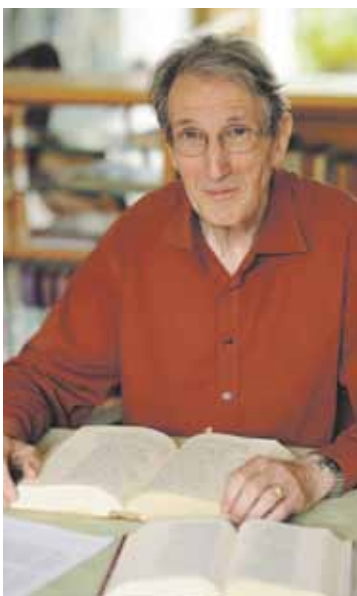
ONDERZOEK BIJBELSE NAMEN HALVERWEGE

Klemtoongids in wording

Daan van der Waals

Nooit geaazeld bij het oplezen van een geslachtsregister in de Bijbel? Of van Bijbelse namen überhaupt? Waar leg je de klemtoon? Die vraag is niet zo makkelijk te beantwoorden. Bij korte namen met maar twee lettergrepen is dat meestal geen punt. Lastiger wordt het bij drie lettergrepen of meer. Vaak slaan we er een slag naar. Of we laten ons leiden door wat ons van huis uit vertrouwd is, of wat ons logisch lijkt. Maar de keus die we dan maken hoeft niet dezelfde keus te zijn als die van een ander. Hoe spreken we Batseba uit? Hoe Ahasverus? Hoe Efeze? Hoe Timoteüs?

Is er niet wat meer houvast te geven? Kan er geen gids komen waarin staat hoe we Bijbelse namen het best kunnen uitspreken, zoals in andere landen bestaat: Duitsland, Engeland, de Verenigde Staten? Maar waarop zou die klemtoongids moeten worden gebaseerd? Zes betrokkenen hebben de

* Henk Heikens (foto Anton Raves).

handen ineen geslagen om in ons taalgebied met die vraag verder te komen. Met uiteenlopende deskundigheid, want ze zijn afkomstig uit het Nederlands Bijbelgenootschap, de Katholieke Bijbelstichting, het Meertens Instituut van de Akademie van Wetenschappen en de Stichting Hebreeuwse en Jiddische woorden in het Nederlands. Ze besloten tot een uit-

voerige webenquête waarin ze aan 1.775 deelnemers van allerlei achtergrond vroegen waar zij klemtonen legden.

Vragenlijsten

In de lutherse kerk aan de Hamburgerstraat werd vorige maand een bijeenkomst voor die deelnemers gehouden. Om hen te bedanken voor hun vrijwillige inzet bij het invullen van maar liefst negentien vragenlijsten met in totaal bijna de helft van de kleine vierduizend namen die de Bijbel rijk is. Maar ook om hun over de eerste uitkomsten te vertellen. Wat is het eerste beeld dat de twaalfduizend (!) ingevulde vragenlijsten met samen meer dan een miljoen gegevens laten zien?

Utrechter Henk Heikens, een van de onderzoekers, vertelde daarover. In zo'n tachtig procent van de gevallen maken de deelnemers een redelijk duidelijke keus. Bij de meeste namen leggen ze het accent op de voorlaatste lettergreep. Bij tweelettergrepige namen is dat vrijwel steeds zo, en ook bij lange namen gaat het in die richting: Akrabatténe, Nakbukodonósr. Maar bij namen met drie lettergrepen blijkt ook de eerste let-

tergreep in trek: Béliar, Jójachin, Mágdala.

Tot de twijfelgevallen, in totaal zo'n twintig procent, horen dan ook veel namen van drie lettergrepen: Azazel, Gibeá, Tanchumet. Daarbij is nader onderzoek nodig.

Nader onderzoek

Heikens gaf aan in welke richtingen verder wordt gewerkt. Natuurlijk is niet elke deelnemer even bedreven in het luisteren naar klemtoon. De antwoorden moeten dus worden gewogen. Verder gaan de onderzoekers de persoonsgegevens van de deelnemers onder de loep nemen. Zouden bijvoorbeeld in Friesland geen andere klemtonen worden gelegd dan in Vlaanderen? Ook talenkennis en kerkelijke achtergrond zouden van invloed kunnen zijn. Ten derde speelt een rol wat voor soorten lettergrepen bij twijfelgevallen in het geding zijn. Bovendien willen de onderzoekers kijken naar de traditie: wat voor klemtoontekens staan er in Nederlandse Bijbelvertalingen?

Internet

Het uiteindelijke doel is een klemtoongids van alle Bijbelse

Deelnemers webenquête

Enkele interessante gegevens uit de webenquête: bijna alle deelnemers zijn kerkelijk opgegroeid, maar circa veertig procent is 'niet meer praktiserend'. Relatief velen zijn rond de pensioenleeftijd. Vrij velen zijn hoger opgeleid, zijn daardoor vertrouwd met moderne vreemde talen. Maar klassieke talen zoals de Bijbeltalen zijn bij de deelnemers aanmerkelijk minder bekend. Verder zijn de verschillende regio's van ons taalgebied aardig vertegenwoordigd. En bovendien maar liefst 550 beroepen.

namen op internet. Ieder die dat wil, zal daar een nuttig gebruik van kunnen maken. Voor allerlei doeleinden: lezingen in kerkdiensten, gesproken Bijbeluitgaven, audiofilms en radio- en tv-uitzendingen.

Zo klinkt met Kerstmis het kerstevangelie. Matteüs noemt allereerst de driemaal veertien geslachten waaruit Jezus is voortgekomen. Met namen als Hizkia, Josia en Abiud. Waar gaat de lector daarbij de klemtoon leggen? Voor dit soort vragen bestaat straks ook in Nederland een praktische gids.

Naar eer en geweten

ds Aline Barnhoorn, luchtmachtpredikant b.d.

Een boek over de morele vorming van militairen, geschreven op academisch niveau. De auteurs hebben niet onmiddellijk te maken met de - soms barre- realiteit van het militaire leven, waarin maar weinig ruimte is voor reflectie. En ze zijn ook nog afkomstig uit zeer verschillende religieuze of levensbeschouwelijke achtergronden. Het resultaat van hun gezamenlijke optreden is een bundel bijdragen, met een kaft eromheen en een gemeenschappelijk oogmerk, vlak voor de meidagen aangeboden aan de

toenmalige minister van Defensie, Hans Hillen. Het verschijnen van dit boek is een begin en belooft meer gezamenlijke reflectie op de Geestelijke Verzorging in de Krijgsmacht.

In het boek presenteren de verschillende diensten Geestelijke Verzorging zichzelf aan de minister, aan hun eigen 'zendende instanties', maar ook aan elkaar, als belangrijke en onmisbare partners in de morele vorming en weerbaarheid van de hedendaagse militair. De afgelopen twee decennia hebben heel concreet laten zien dat de inbreng van de Geestelijke Verzorging niet weg te denken is uit de praktijk van de militaire

operaties. De uitzendingen naar allerlei gebieden in de wereld brachten de militair vaak in ethisch zeer complexe situaties. De politieke, diplomatieke en militaire verantwoordelijkheden leken soms tegenstrijdig of zorgden anderszins voor verwarring. Ook de daadwerkelijke inzet van actief geweld zorgde voor vragen, vooraf, tijdens en na de operaties. Ethische reflectie is daarom geen luxe, maar noodzaak. Juist voor Geestelijke Verzorger.

Geestelijke Verzorger van allerlei komaf vergezellen de militairen naar diverse uitzendgebieden, zijn het thuisfront nabij en spreken met de teruggekeerde veteranen over hun ervaringen.

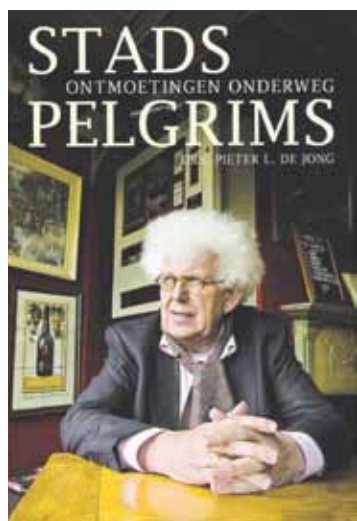
Vanuit die praktijk groeide de behoefte aan reflectie, op wetenschappelijk niveau, met eerbied voor de tradities, van waaruit de geestelijk verzorger hun werk doen. Het resultaat is een bundel met interessante bijdragen, die meer is dan de optelsom van de verschillende delen. Twee rooms-katholieken, twee protestanten en twee humanisten geven een inhoudelijke kijk op wat er ethisch allemaal vastzit aan het militaire bedrijf. Daarnaast geven de joodse, de hindoe en de islamitische geestelijke verzorging een inzicht in de bronnen waaruit zij putten als het gaat om (militaire) ethiek. Deze taakverdeling doet recht aan de realiteit van de Diensten Geestelijke Verzorging, maar laat tegelijkertijd zien hoe de verschillende religies/levensbeschouwingen elkaar onderling kunnen versterken, door het beste te geven wat ze hebben, in het algemeen belang.

De bijdragen van Fred van Iersel en Ger Wildering zijn ingebed in het rooms-katholieke denken over mens en samenleving. De militair is een mens, een persoon met een ziel en een geweten. Dat geweten moet worden gevormd en de ziel moet worden gevoed. Theo Boer en Pieter Vos, beiden protestant, gaan uit van de leer van de Rechtvaardige Oorlog en van de specifieke inbreng van de Geestelijke Verzorging aan de morele vorming van de militair door hun presentie, hun aanwezigheid. De humanisten Joachim Duyndam en Jan Hein Mooren schrijven over geestelijke weerbaarheid en morele competentie tegenover morele erosie. Stuk voor stuk bijzonder lezenswaardige bijdragen, maar geen

Peter van der Ros

Als Rotterdammer van origine is het boek 'Stadspelgrims' van Pieter L. de Jong voor mij een leesfeestje. Heerlijk wegzinken in de geschetste beelden van de stad en haar markante inwoners. De pastor, inmiddels met emeritaat, tekende zijn belevenissen in met name het stadsdeel Delfshaven met veel gevoel voor - droge - humor op. Dat is genieten.

Het zijn columns die dominee Piet de Jong zelf selecteerde uit de periode 1992-2012. Hij was in die twintig jaren voorganger van de Pelgrimsvaderskerk en had zowel oog als hart voor de mensen die hij tegenkwam. Zoals de bouwvakkers die een

aan de grond geraakt bordeel slopen en een geintje met hem uithalen. Of de vrouw die hem belt om haar plotseling overle-

den broer 'ergens in een dorpje' te komen begraven. Verrassende ontmoetingen, komische en trieste gebeurtenissen, kroeg en kerkhof - alles komt voorbij in dit fijnzinnig geschreven boek dat afsluit met een aantal 'strandverhalen'. Want om het drukke stadsleven af en toe te ontvluchten, zocht pastor De Jong ook vaak de rust van de nabijgelegen kust op.

Een absolute aanrader, deze bundel met uit het stadsleven gegrepen, ieders hart rakende verhaaltjes.

Naar aanleiding van: 'Stadspelgrims', uitgave www.uitgeverijboekencentrum.nl, ISBN 978.9023.92635.1 - prijs 15 euro.

BOEKEN

Naar eer en geweten

Geestelijke Verzorging en de morele vorming in de krijgsmacht

Redactie: René de Boer, Jan Peter van Bruggen, Ger Wildering

gemakkelijke, voor ieder toegankelijke kost. Mij is niet helemaal duidelijk welke lezers de auteur op het oog hebben. Het boek kan zeker belangrijk zijn voor de toerusting van geestelijke verzorger in de krijgsmacht zelf, of voor wie erover denkt dat te willen worden. Het taalgebruik is academisch en staat daardoor soms wat ver af van de militaire realiteit. Toch wordt vaak een bekendheid met de militaire realiteit verondersteld, die in de diverse kerkelijke of levensbeschouwelijke achterbanen niet altijd aanwezig is. Dat maakt de bundel niet minder interessant.

Naar aanleiding van: 'Geestelijke Verzorging en de morele vorming in de krijgsmacht'. Uitgever Damon; redactie: René de Boer, Jan Peter van Bruggen, Ger Wildering. ISBN 978 94 6036 046 6, paperback 212 pagina's; prijs € 24,90.

Nuchter stadspastoraat

Arie Moolenaar

“Wees grootmoedig tegenover een arme, laat hem niet op je aalmoes wachten”. Herkent u deze tekst? Ja, dan is de kans groot dat u bent opgegroeid in de lutherse of rooms-katholieke traditie. Het is namelijk een tekst uit ‘Wijsheid van Jezus Sirach’. (29:8). Dit boek staat in de Bijbel. Wellicht hebt u vroeger ook de Bijbelboeken uit uw hoofd moeten leren. Eerst die van het Oude-, later die van het Nieuwe Testament.

Zomaar een hele bibliotheek in je handen, zonder dat je het wist. Hoeveel boeken telt de Bijbel? Een vraag op de knapenvereniging bij de quiz na de pauze. Weet u het nog? Een bibliotheek vol boeken. Van heel verschillende tijden. Van zo’n 800 jaar voor Christus, tot zo’n drie-, vierhonderd jaar na Christus. In diverse talen geschreven: Hebreeuws, Aramees en Grieks. Uit heel verschillende perioden; we kunnen ze allemaal lezen. We komen er Egyptenaren tegen, Assysiërs, Babyloniërs, Perzen, Romeinen en niet te vergeten de twaalf stammen en de latere koninkrijken Israëel

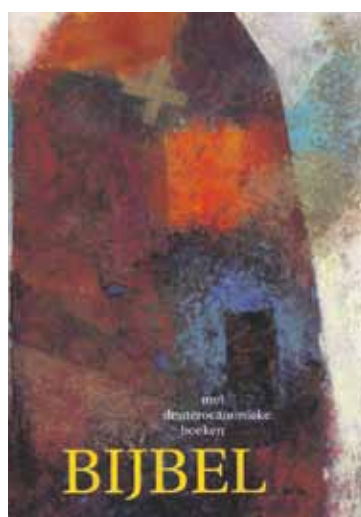
NBV MET DEUTEROCANONIEKE BOEKEN VERSCHENEN

Wees grootmoedig...

en Juda. Hoe zet je ze bij elkaar? Hoe maak je de bibliotheek toegankelijk? Volg de volgorde van de Joodse Bijbel, de zogenaamde Tenach: Tora, Profeten (Neviïem) en Geschriften (Chetoëviem). Maar dan ben je er nog niet. Hoort het boek Samuël nu tot de profeten of tot de Geschriften? Dan doen we het anders: Tora, Geschiedenis, Wijsheid en Profeten. Ja, nu zijn we op bekend terrein. Zo werden de boeken samengebracht in de Griekse vertaling, de zogenaamde Septuagint. Later kwamen dus de boeken van het Nieuwe Testament er bij. Heerlijk makkelijk; alles in het Grieks.

Grieks

Die eerste boeken (O.T.) waren niet in het Grieks. Waren er toch boeken bij die oorspronkelijk in het Grieks zijn geschreven of waarvan de oorspronkelijke versie verloren is gegaan en die in het Grieks zijn bewaard? Ja, die zijn er. Die zijn in de regel later ontstaan. Om het eenvoudig te zeggen: tussen de derde en de

eerste eeuw voor Christus. Horen die thuis in het Oude Testament? Nee, zeiden de rabbijnen; ja, zeiden de Romeinen. Ze horen gewoon in onze Latijnse Bijbel, de Vulgata. Ja, zei ook Luther. Nee, zeiden onze Statenvertalers. We nemen ze wel op, maar apart als deuterocanoniek. We zetten ze er tussenin. Dan begrijpt iedereen dat ze wel gelezen kunnen

worden, maar... Later werden ze vanwege de kosten er uit gelaten. Dan doel ik op de beslissing van het toenmalige Nederlands Bijbelgenootschap. Geen deuterocanonieke boeken, geen kanttekeningen. Te duur. Iedereen moet een zo goedkoop mogelijke Bijbel kunnen kopen. Nu is er gelukkig anders beslist. Ze horen er in. We volgen de indeling van ons Oude Testament en voegen de boeken er in, waar ze horen.

Ester en Ester

Zo komt u nu tweemaal het boek Ester tegen. Prachtig is dat. Ester en Ester (Grieks). Het laatste boek bevat meer inhoud, vooral gebeden. Het laat prachtig de geloofswereld van de twee eeuwen voor Christus zien. Ook de boeken Wijsheid en Jezus Sirach zijn gevoegd bij het onderdeel Wijsheid. De boeken over de

geschiedenis vlak voordat de Romeinen kwamen, vindt u er dus direct na: de Makkabeën boeken. En de brief van Jeremia vindt u dus na het boek Baruch, zijn schrijver. En nog veel meer. Het is een uitgave die aangeeft dat boeken in een bepaalde samenhang en tijd gelezen willen worden. Zet bij elkaar wat bij elkaar hoort, ook al zijn ze in een heel andere tijd en in een verschillende taal geschreven. Hoe het nu gaat met het uit het hoofd leren van de Bijbelboeken? Wat dacht U?

NBV; Nieuw vormgegeven standaardeditie (2012) met deuterocanonieke boeken (dcb); met inleidingen; twee tekstkleuren; zonder duimgrepen; met dwarsverwijzingen. ISBN: 9789089120540; 1999 pagina's, € 35.

BOEKEN

Arie Moolenaar

Schrikt u van de titel? God? Die van een geintje houdt? Frank Bosman, de cultuurtheoloog, heeft dit boekje uitgebracht met als onder-titel: ‘Een kleine theologie van de humor’.

Hoe komt hij er toe om dit te schrijven? Hij is er toe uitgedaagd en wel op twee manieren. De eerste keer door de verzuchting na afloop van een lezing: “Het is allemaal wel erg serieus hier vandaag”. Dan door wat hij tegen kwam op de televisie en in de kranten. De verontwaardiging bij moslims als het gaat over de profeet en (hun) God, de bijna gelatenheid bij christenen. Maar ook de vele boeken, films, en het cabaret. Hoeveel keer is er niet de spot gedreven met het christendom in liederen, afbeeldingen, reclameboodschappen, beschrijvingen.

God houdt wel van een geintje

Hoe ga je hier nu mee om? Wat wil dat allemaal zeggen? Gaat het echt alleen maar om sarren en vernederen of steekt er meer achter? Kun je diepere gronden aanwijzen? De schrijver besloot om er een boekje over te schrijven. In het eerste hoofdstuk tast hij de theorie van de humor af. Wat is humor nu precies en wat voor functie heeft het dan wel? Komt het omdat mensen zich boven anderen verheven voelen? Is humor bedoeld om je te ontspannen? Gaat het om het opbouwen van een verhaal met een onverwachte wending? Is het de lach in een traan? Maakt humor het leven draaglijker?

Lastering

Het tweede hoofdstuk gaat over

humor en godslastering. Actueel dan ooit, nu er in de Tweede Kamer over wordt gedebatteerd. Kun je het artikel in de wet over de godslastering nog wel handhaven? In het derde hoofdstuk worden de verhalen in het Oude en Nieuwe Testament onder de loep genomen. Kun je de vraag wel stellen of Jezus heeft gelachen? De volgende hoofdstukken worden besteed aan een inventarisatie. Humor dient als “geritualiseerde doorbreking van een (religieuze) taboe” (hoofdstuk 4); Humor zegt wat God niet is (hoofdstuk 5); God als een bloedserieus grapje (hoofdstuk 6) en ten slotte in hoofdstuk 7: “Humor voorkomt dat wij onze eigen godsbeelden als absoluut gaan beschouwen.”

Nieuwsgierig geworden? Dan moet u dit boekje beslist lezen. Het gaat ruimschoots in op de actualiteit. Voorbeelden uit de film en reclame worden besproken. Ieder hoofdstukje wordt afgesloten met ‘grijze bladzijden’.

Daar komen we tegen: Humor op het christelijk erf. Alleen die teksten al zijn de moeite waard om zorgvuldig te lezen. Misschien zou u die eerst moeten lezen om dan vervolgens het voorgaande hoofdstukje door te nemen. Wat wil het boekje ons leren? Om het met de woorden van de auteur te zeggen: “Allereerst heb ik met dit boekje duidelijk willen maken dat humor gelovigen bescheidenheid, incasseringsvermogen en zelfrelativering leert.” “Humor helpt ook het incasseringsvermogen van de gemiddelde gelovige op peil te houden.” “Humor kan ook dienen als poort tot het heilige.” “Humor is de voorbode van Gods koninkrijk.” Dus de conclusie: “God houdt wel van een geintje.”

Frank Bosman, God houdt wel van een geintje, Een kleine theologie van de humor. 112 pagina's. € 15; ISBN 9789021144276. Meinema, Zoetermeer.

Arie Moolenaar

In een verzorgingshuis wonen ouderen. Ieder met een eigen geschiedenis en verhaal. De ontmoeting, het luisteren, het gesprek vormen het hart van de geestelijke verzorging. Luisteren naar de liederen, de gebeden, de verhalen uit de Bijbel, maar zeker ook naar de verhalen van de mensen zelf. Wat hebben ze meegemaakt, welke hoop willen ze delen, welke ontmoeting was voor hen van grote waarde? Iedere dag worden er pareltjes verteld. Het zijn wijze, grappige en prikkelende uitspraken die gelezen en gehoord zouden moeten worden. De uitspraken getuigen van persoonlijkheid, waardigheid en oorspronkelijkheid, ook wanneer dementie soms zijn intrede heeft gedaan.

Leven bij de dag, een tafelkalender voor het hele jaar

Jacomette de Blois, de geestelijk verzorger, heeft zulke uitspraken gebundeld en met prachtige, passende illustraties laten vormgeven. Zo is er een jaarkalender ontstaan. Voor iedere dag een uitspraak en een illustratie. Het is een tafelkalender geworden. Jacomette

vertelt: ‘De kalender heeft aandacht voor de levenservaring en beleving van ouderen en is niet gebonden aan een jaar. Elke spreuk biedt een impuls om te associëren en gedachten uit te wisselen. Hij is bedoeld voor iedereen met een open geest. Het is ook een zeer origineel relatie-

geschenk voor bedrijven en organisaties.” Het bijzondere is dat deze kalender helpt luisteren. Ouderen worden vaak gezien als kostenpost, maar ze hebben veel levenswijsheid door te geven. De kalender heeft als titel meegekregen: Leven bij de dag.

3 april

Appeltje, peertje, pruimpje; amen.

Dat zegt eigenlijk al voldoende. Wees blij met iedere dag die je ontvangt en stel je hart open om te luisteren. Er zijn 366 spreuken met foto's en tekeningen, voor elke dag één. De kalender doorbladeren is een lust voor het oog en het hart. De foto's zijn met grote zorg uitgekozen bij de korte uitspraken. Ook zijn er vele kernachtige tekeningen opgenomen. Jacomette is voor Utrecht geen onbekende, ze was jarenlang werkzaam als predikant in de wijk Lombok in de toenmalige Vredeskerk. Die vrede straalt deze kalender dan ook uit. Heel bijzonder. De kalender is van stevig papier met een kartonnen standaard en een spiraal om op tafel te kunnen zetten. Hij kan vele jaren mee en zal een sieraad zijn in de huiskamer of op uw bureau.

De kalender kost € 10 (exclusief verzendkosten) als u hem bestelt bij Jacomette: Jacomette.deblois@hccnet.nl.

Wij vertrouwen op God

David Mantse
(vervolg van pagina 6)

Eén ding weten wij: voor wie hem liefhebben laat God alles meewerken voor hun bestwil, want Hij heeft een plan met hen (Romeinen 8:28).

Als ons plan niet werkt, dan heeft God misschien een ander plan voor ons. Zoals de Bijbel zegt, maken wij ons eigen plan, alleen God heeft hierin het laatste woord. Met deze woorden heb ik mijn mede delegatieleden en mezelf getroost toen ons een visum was geweigerd voor ons bezoek aan onze vrienden in Utrecht.

Een aantal voelde zich ongelukkig, voor anderen was het een teleurstelling, maar ikzelf geloofde dat het beter zou worden al zagen de omstandigheden er toen niet goed uit. Ik herinner me de blik op het gezicht van alle delegatieleden die bewuste dag bij de Nederlandse Ambassade. We waren allemaal in ongeloof en konden niet bevatten waarom

het visum geweigerd was, na al het harde werk, de warme betrokkenheid en gebed voor dit bezoek.

We moesten leven met de onaanvaardbare waarheid met vertrouwen op God en hoop op beter. Na een paar weken waarin bezwaar werd aangetekend kwamen er positieve berichten van onze vrienden in Utrecht. Eindelijk zag ik een mooi licht aan het einde van de tunnel en ik herinner me de woorden van de Heer in Jeremia 29:11, die zeggen: *Want ik weet welke plannen Ik voor u heb, zegt de Here. Met deze plannen heb Ik uw geluk voor ogen, niet uw ongeluk. Ik wil u weer een toekomst en nieuwe hoop geven.*

Natuurlijk had God een ander plan voor ons. Opnieuw herinner ik me de glimlach op het gezicht van mijn mede delegatieleden; vooral omdat sommigen van ons een nieuw lied begonnen te zingen, omdat de Heer onze gebeden heeft verhoord.

Ik kan niet omschrijven hoe ik mij voel, misschien zou ik het kunnen verbeelden. Mijn hart is gevuld met geluk en ik kan niet wachten tot het zover is. Eindelijk zien we onze vrienden weer en kunnen we onze ervaringen, ideeën en bovenal het woord van God met ze delen.

Wij bedanken de Heer en kijken uit naar een mooi bezoek. Met Gods zegen.
(vertaald door Arja Smits)

Expeditie Kerst Leger des Heils

Traditiegetrouw houdt het Leger des Heils een kerstnachtdienst in de Jacobikerk op 24 december. Iedereen wordt uitgenodigd om de authentieke kerstsfeer te proeven tijdens een avond vol bekende kerstliederen, bijzondere muzikale optredens van Brass Band Schoonhoven en een inspirerende kerstboodschap.

Luitenants Marc en Mariska Potters zullen de avond leiden. Marc is sinds juni 2010 korpsofficier van korps Utrecht. Samen met veel vrijwilligers zorgt hij dat het evangelisatiewerk en maatschappelijk werk dat het Leger des Heils vanuit het gebouw De Dreef in Overvecht verzorgt, gestalte krijgt. Mariska Potters leidt regelmatig de samenkomst op zondag in korps Utrecht. Tijdens de kerstnachtdienst zal zij de overdenking verzorgen met het thema ‘Expeditie Kerst’. Kortom: het wordt een muzikale avond met een avontuurlijke boodschap.

De kerstnachtdienst begint om 22.00 uur en de kerkdeuren gaan open om 21.30 uur. Kinderen zijn ook van harte welkom.

Pastores aan de 64 velden

Emeritus-predikant Jan Seeleman (PKN) is evenals in 2002 winnaar geworden van het Nederlands kampioenschap schaken voor pastores en theologen. Deze wedstrijd, een officieel nevenprogramma van de Schaakbond, is - nu in Woerden - voor de tiende keer gehouden. Belangstellenden voor het toernooi in 2013 kunnen zich aanmelden bij: lvdherik@narratio.nl.

** Jan Seeleman (rechts) in zijn partij tegen Jan van den Brink uit Eindhoven (foto Woerden TV).*

Bij het emeritaat van ds Rob van Essen:

Vrolijk in de marge
evangelische krabbels bij zijn tijd met diverse columns uit Kerk in de Stad.
220 pagina's € 15,00
verkrijgbaar bij www.narratio.nl of Docete, Ev. Meijsterlaan 54, Utrecht.

WOLTJES
bouwkundig advies- en tekenbureau

Evert Woltjes

Doornhoecklaan 37 3601 JT Maarssen
Tel/Fax: (0346) 566423
Mob.: 06-54910111

Prins
www.prinsbv.eu
Schaverijstraat 37 | 3534 AS Utrecht | telefoon: 030-2468870

Nationaal Museum
van speelklok tot pierement
Steenweg 6, 3511 JP Utrecht
telef. (030) 231 27 89

Doorlopend rondleidingen met demonstraties van de automatische muziekinstrumenten
Maandags gesloten.

(advertenties)

Klaarenbeek
BURG. REIGERSTRAAT 14
TEL. 2513123

Te zien en te koop internationale topkollektie meubelen

Utrecht heeft nu de meubelzaak waar het al jaren recht op heeft.
Maar liefst 1000 m2 topklasse, zorgvuldig voor u geselecteerd.

TAPIJT EN GORDIJNEN

Voor een bescheiden bedrag komt u in meer dan 4000 gezinnen

Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl.

KLASSIEKE ORGELS
Hoofddealer van Johannus, Eminent, Ahlborn, Sweelinck, enz.
Stolk orgels
Tel.: 0180 - 31 56 52
Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18
UNIEK IN KLASSIEKE

Poeliersbedrijf
JOH. VAN LEEUWEN

Amsterdamsestraatweg 308 - Tel. 2444053
Burg. Reigerstraat 49 - Tel. 2514809
Biltstraat 88 - Tel. 2718890
Plesmanlaan 154, Maarssen - Tel. 0346 - 556461

Brinkers
Tapijten Gordijnen
KOEKOEKSTRAAT 49 3514 CT UTRECHT 030 - 271 77 62

Boerderij Mereveld
PARTY & EVENEMENTENVERZORGING
SINDS 1938

BRUISENDE BEDRIJFSEVENEMENTEN
ROMANTISCHE HUWELIJSFEESTEN
VERRASSEND ENTERTAINMENT
STIJLVOLLE BUFFETTEN EN DINERS
Boerderij Mereveld ademt de sfeer van het landelijk leven van rond het jaar 1900 en ligt toch op slechts enkele minuten van Utrecht-centrum. Zoekt u naar een sfeervolle locatie waar vakmanschap en creativiteit het succes van uw bedrijfsfeest, bruiloft of diner garanderen? Wij heten u van harte welkom!
Capaciteit 25-500 personen, parkeren geen probleem, makkelijk te bereiken
Inlichtingen of documentatie?
Belt u ons:
Tel. 030 - 251 47 80 Fax 030 - 254 34 23
Mereveldseweg 9 3584 LH Utrecht
www.boerderijmereveld.nl

welcome to the kitchen
WEBB DESIGN
keukens/Sanitair/Tegels
Rembrandtlaan 2a Bilthoven.
Tel.: 030-2280099
Internet: www.webadesign.nl

ALNO

Citypastoraat Domkerk

Zondag 23 december gaat ds Sytze de Vries voor in de dienst van Schrift en Tafel.

In de diensten op kerstavond en op zondag 25 december, eerste kerstdag gaat ds Netty de Jong-Dorland voor.

De kerstavond op 24 december start met de vesper om 17.00 uur. De kinderkerstnachtdienst begint om 19.00 uur. Kaarten zijn gratis af te halen in de Domkerk. De tweede kerstnachtdienst begint om 22.30 uur. De dienst van Schrift en Tafel op zondag 30 december is zoals altijd om 10.30 uur. In deze dienst gaat oud-Dompredikant ds Henk van Olst voor.

Op 31 december is de Oudejaarsvesper om 19.00 uur. Voorganger is ds Netty de Jong-Dorland. Zij gaat ook voor in het ochtendgebed op 1 januari om 10.30 uur.

Op dinsdagavond 8 januari om 20.00 uur start de belijdeniskring. De kring is wekelijks op dinsdagavond van 20.00 tot 21.30 uur tot en met 26 maart. Dagelijks is om 12.30 uur het oecumenisch middaggebed. Op maandagmorgen om 7.00 uur het ochtendgebed. De vespers vinden plaats op zondag en woensdag om 19.00 uur.

Op zaterdagmiddag om 15.30 uur is er wekelijks een concert in het kader van de 'Zaterdagmiddagmuziek'. Voor actuele informatie zie: www.domkerk.nl.

EUG Oekumenische Studentengemeente (Janskerk)

De verkoop van taarten en boeken en de veiling ten bate van de Levensnis op 2 december heeft het fantastische bedrag van € 1.853,93 opgebracht. Wie er die zondag niet bij was, maar toch graag een bijdrage wilt leveren, kan een gift storten op bankrekening 772500 ten name van Stichting MB EUG, onder vermelding van: Levensnis.

In de aanloop naar Kerst is er ook op de laatste adventszondag een verkooptafel met onder andere enkele kerstpakketten uit het Palestijnse dorp Jenin. Deze producten zijn van biologische kwaliteit en voorzien van het Max Havelaar keurmerk.

Op zondag 23 december vanaf 17.00 tot maximaal 19.00 uur is er een kinderkerstfeest, voorbereid door de tienergroep. In het kerstspel komt ook de kerststal in beeld, waarbij alle spelers zich verzamelen 'in de stal'.

Eglise Wallonne (Pieterskerk)

Zaterdag 29 december is de Pieterskerk open voor publiek

van 12.00 tot 16.00 uur.

De Culte de Noël is op Eerste Kerstdag 10.30 uur. Voorganger is ds L. Hamrat, muzikale medewerking van organist Dick Duijst.

Jacobikerk

Op zaterdag 22 december vieren de kinderen hun kerstfeest vanaf 18.30 uur in de Jacobikerk. Van harte welkom om het kerstfeest mee te vieren in deze laagdrempelige bijeenkomst!

Van 22 december tot en met 5 januari verblijft een delegatie van de Ghanese zustergemeente in Utrecht. We zijn nog op zoek naar koks, die tijdens het bezoek een keer willen koken (lunch en/of avondeten). Meer informatie geeft Arja Smits: ghanacomite@gmail.com of 06-1974 2623. Zie ook het stuk over Ghana elders in dit blad.

Johannescentrum

Op zondag 23 december, de laatste adventszondag, is het thema van de viering: 'Wachten is deze wereld omgekeerd'. In deze viering over vrouwen die het heil verwachten is Cees van Steenis de voorganger.

Het kerstfeest wordt gevierd op kerstavond en op kerstmorgen. Het is een uiting van een weerbarstig geloof, tegen alle bierkaaien en journaals in, en dat het licht niet te vernietigen is. Daarom is de bovenaan van het feest: Verheugt U. Grote vreugde voor de herders, grote vreugde voor de koningen, grote vreugde voor allen die deze nieuwgeborene gaan zien, alle mensen van goede wil, wij allemaal.

Op 24 december begint de viering om 22.00 uur. In een kleine en intieme viering omspelen wij met korte teksten, liederen en gedichten dit geloof.

Op 25 december, op kerstmorgen staat de cantate 'Nacht van droom en verlangen' van Jannet Delver en Tom Löwenthal centraal in de viering. Verschillende onderdelen hiervan - 'Magnificat', 'In beginsel', 'Lichtwoord antwoord' - zijn de afgelopen jaren wel in het Johannescentrum gezongen, maar nooit heeft het geheel tezamen geklonken. Dat gaat nu gebeuren, mede dankzij een groot koor van bijna dertig zangers en zangeressen. Op een oproep om voor dit 'project' mee te komen zingen is goed gehoor gegeven. Voorafgaande aan de viering, worden vanaf 10.15 uur een aantal traditionele kerstliederen en carols gezongen. Voorganger in de viering is ds Harry Wim Wierda. Natuurlijk kunnen de kinderen die dat willen deelnemen aan de kinderkring. Na de kerstviering is een kerstlunch die door leden van de wijkgemeente is voorbereid. Op 30 december komt pastor Hub Schumacher voor een viering op de drempel van Oudjaar naar Nieuwjaar. Het thema van de viering is: 'Zo wil

WIJKNIEUWS

ik oud worden'. Dan wordt gesproken over twee mensen die elkaar in de Bijbelse droomstad, in Jeruzalem, ontmoeten.

Op zondag 6 januari, Driekoningen, komt pastor Jos Hettinga naar het Johannescentrum. Velen kennen hem van de vieringen die we regelmatig in de week houden en uit Zorgcentrum Rosendaal. Jos is recent met pensioen gegaan en daarbij zowel pauselijk als koninklijk onderscheiden.

Marcuskerk-Wilhelminakerk

Marcuskerk

Zondag 23 december, vierde Advent, is de voorganger ds Harry Zeldenrust. Deze zondag krijgen we bezoek van de profeet Micha. Voor de vieringen op 24 en 25 december: zie het artikel over vieringen in Zuidoost.

Zondag 30 december is de voorganger ds B. Wallet uit Houten. Op 31 december is er om 19.30 uur een oudejaarsvesper in de Marcuskerk, waar ds Hans Koops voorgaat.

Zondag 6 januari (Epifanie) gaat ds Harry Zeldenrust voor in de Marcuskerk. Voor de dienst is er gelegenheid om elkaar een goed 2013 te wensen. In de Wilhelminakerk gaat ds Marian van Giezen voor. Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk. Zie verder onder Vespers in Zuidoost.

Zondag 23 december is de vierde zondag van de Advent. René Kil gaat voor in deze dienst. We lezen Micha 5: 1-4a, een profetische tekst waarin het plaatsje Bethlehem beloftevol wordt genoemd. De lezing uit het Nieuwe Testament is Lucas 1: 39-56, het verhaal over het bezoek van Maria aan Elisabeth en de lofzang van Maria. In de kerk hangt vanaf zondag 16 december een kleine fototoonstelling van schilderijen die in de loop der eeuwen gemaakt zijn van dit bezoek. Deze verbeeldingen van dit verhaal, ook wel de visitatie genoemd, roepen allerlei gedachten op.

De kerstnachtdienst op 24 december begint om 22.00 uur en de kerstochtenddienst op 25 december is om 10.00 uur. Ds Dirk Neven gaat in beide diensten voor. Zie verder het artikel over de kerstvieringen in Zuidoost.

Op zondag 30 december is ds René van den Belt uit Baarn de voorganger. De lezingen zijn 1 Samuel 1: 20-2: 11 en Lucas 2: 40-52. In de liturgie van de Kerk wordt de zondag na Kerst de zondag van Heilige Familie genoemd. Niet om terug te kijken op wel of niet geslaagde kerstdiners of andere familiegebeurtenissen. Nee, we lezen over een moeder die haar kind aan God wijdt en een moeder die haar kind niet los kan laten.

Op 31 december is er om 19.30 uur een oudejaarsvesper, waarin ds Harry Zeldenrust voorgaat. Gezongen en gelezen wordt Psalm 90 en we staan stil bij de woorden van Jezus over gelukkig zijn, Matteüs 5: 3-10. De vesper wordt afgesloten met 365 noten van J. S. Bach: 'Das alte Jahr vergangen ist' (gezing 396), BWV 614.

Zondag 6 januari start met nieuwjaarswensen met daarbij koffie en thee vanaf 9.30 uur. Om 10.00 uur begint een feestelijke doopdienst op het feest van Epifanie. Ds Dirk Neven zal voorgaan. De doop wordt bediend aan Jonathan Christoffer en Benjamin Egbert, zonen van Gersten Jonker en Emilie Egberts. De lezingen voor deze zondag zijn uit Jesaja 60: 1-6 en Matteüs 2: 1-12 en 13-18. Vooral de Matteüslezing speelt tot de verbeelding: de wijzen uit het Oosten, die de wrede koning Herodes misleiden, die op zijn beurt gruwelijk wraak neemt. Jezus gaat met Jozef en Maria de 'omgekeerde' beweging, 'terug' naar Egypte, om veiligheid en redding te vinden voor de soldaten, zou je zeggen. Maar ook opdat het Schriftwoord van Hosea in vervulling gaat: "Uit Egypte heb ik mijn Zoon geroepen." Inderdaad, net als eerder het volk Israël.

Om 17.00 uur is er een orgelvesper. Zie verder onder 'Vespers in Zuidoost'.

Pniëlkerk – Triumfatorkerk (West)

Van 22 december tot en met 5 januari zijn de gasten uit Ghana in Utrecht. Het programma zit vol met interculturele ontmoeting, gesprekken rond het thema 'Levend water' en de viering van Kerst en Oudjaar. Ook zal de delegatie natuurlijk in verschillende kerkdiensten aanwezig zijn. Wie wil meehelpen of meedoen met een van de activiteiten kan contact opnemen met Arja Smits, ghanacomite@gmail.com. Maandag 24 december is er voor de kinderen om 19.00 uur een Herdertjesviering in de Antoniuskerk (Kanaalstraat) en in beide kerken om 22.00 uur een kerstnachtdienst. Op Kanaleneiland is er vooraf een maaltijd en gevarieerd programma waar we buurtbewoners voor gaan uitnodigen. Ook op kerstochtend 25 december is in beide brandpunten een feestelijke dienst. Op de tussenliggende zondagen, 23 en 30 december, gaan gastpredikanten voor. Zie Contact, de nieuwsbrieven en de website (www.pktk.nl/kerst) voor meer details. Oudejaarsavond is er een gezamenlijke dienst in de Pniëlkerk en zondag 6 januari beginnen we het nieuwe jaar samen in de Triumfatorkerk. Na de dienst van Schrift en Tafel is er een gezellige nieuwjaarsontmoeting. Ook wil de kerkenraad u dan weer even bijpraten over de toekomstplannen.

We wensen iedereen goede kerstdagen en een gezegend nieuw jaar!

Tuindorperkerk

We zijn alweer aan het einde van deze bijzondere maand wanneer u dit leest. Maar het beste moet gelukkig nog komen. In de Tuindorperkerk vieren we het Kerstfeest uitbundig. In de kerstnacht (24 december) zullen ook dit jaar de 15-plus jongeren van de Tuindorperkerk zich weer van hun beste kant laten zien. Er wordt druk gewerkt aan een mooi theaterstuk waarin het zal gaan over 'sterke' mensen. Verder zullen er uiteraard ook weer diverse carols worden gezongen, begeleid door lokaal muziek talent. De avond begint om 22.00 uur. Na afloop zal er ongetwijfeld weer nagepraat kunnen worden onder het genot van een drankje.

Op eerste kerstdag is er natuurlijk ook een feestelijke dienst onder leiding van ds P.J. Rebel. Mocht u vergeten zijn kerstinkopen te doen, of komt er toch nog onverwachts bezoek? Geen nood, ook de Wereldwinkel is die dag present in de Tuindorperkerk.

Over inkopen gesproken. In de Tuindorperkerk proberen we ook te denken aan de mensen die geholpen worden door de Voedselbank-Overvecht. We vragen iedereen goed in de kast, of het kerstpakket te kijken, of daar nog iets bij zit dat eigenlijk te veel is. Dit teveel zamelen we in op de zondagen vanaf Kerst tot en met 13 januari. Komt u op bezoek kijkt u dan even of er ook bij u iets in het pakket of de provisiekast zit. Zo helpen we elkaar.

Meer weten over deze en andere activiteiten? Ga dan naar: www.tuindorperkerk.nl

Zuilen (Bethelkerk en Oranjekapel)

Oranjekapel

In de adventsperiode hebben veel gemeenteleden zich actief ingezet voor de musical "Heer Anti en het kind" – het was goed om dit samen te doen!

Op zondag 23 december zien we de laatste profeet (Micha) voorbijkomen; voorganger is dr Gerard Groener. Kerstavond 24 december is er om 22 uur een viering, met lezingen en liederen, en voorganger ds Lieske Keuning. Kerstochtend bent u vanaf 9.45 uur al welkom om vertrouwde kerstliederen (Komt allen tezamen, In dulci jubilo en Ik kniel aan uwe kribbe neer) te zingen; voorganger in de dienst van Schrift en Tafel is ds Hans Kronenburg.

Op oudejaarsavond maandag 31 december zijn we om 19.00 uur welkom in de Bethelkerk. Samen met de Jacobusparochie sluiten we het kalender jaar 2012 af, met een Oudejaarsavondgebed.

Leidraad van deze viering zal zijn: 'Nooit bezwijkt de liefde'; voorganger is ds Tineke Zijlstra. Het nieuwe jaar starten we traditiegetrouw met een gezamenlijke dienst in de Bethelkerk, waarin ook nieuwe ambtsdragers bevestigd zullen worden.

kerk
in de
stad

Lezer, maar geen abonnee?

Met deze bon verzekert u zich elke twee weken van actueel Utrechts kerknieuws. Oecumenisch van geest, inspirerende verhalen van stadgenoten en volop aandacht voor de rijke christelijke cultuur van onze stad!

Ja, noteer mij voor € 30 per jaar – tot wederopzegging – als abonnee van Kerk in de Stad.

Dhr/mevr/fam. voorletter(s):
naam:
straat en huisnummer.
postcode
woonplaats:
telefoonnummer (i.v.m. controle)

Stuur de bon in een gefrankeerde envelop naar
Kerk in de Stad, Eykmanlaan 433, 3571 JR Utrecht.
of stuur een e-mail naar abonnement@protestant-utrecht.nl
U ontvangt Kerk in de Stad per post elke twee weken thuis.

HULPVERLENING

Wilt u uw verhaal kwijt?
Iets bespreken?
Persoonlijk contact?
Wij hebben altijd tijd
voor een gesprek of chat:

Sensor
Utrecht
DAG EN NACHT AANDACHT

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

030 - 294 33 44 0900 - 0767 (€ 0,05 p.m.) www.sensor.nl

KENNISMAKING

"Samen verder"

Het oudste en meest ervaren chr. relatiebemiddelingsbureau. Zoekt u een chr. partner, vraag dan onze gratis brochure aan bij Samen Verder, Postbus 46, 9290 AA Kollum of telefonisch 0511-408310, 058-2160435

Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl

www.narratio.nl
eigentijdse woorden voor eeuwenoude verhalen

alting & partners
uitvaartonderneming

030-238 00 38
altinguitvaart.nl

Nel van Ratingen Annemieke Zwanenburg Hiske Alting Petra Branderhorst
voor begeleiding van eigenzinnige uitvaarten

Omdat ieder persoon bijzonder is...

barbara
uitvaartverzorging

Tel. (030) 296 66 66 barbarauitvaart.nl
Egginklaan 51 Utrecht Nieuwe Vaart 5 Vleuten

'KidSjes'

TUINAANLEG

Hoveniersbedrijf

TUINLAND

Voorjaarklaar maken van uw tuin. Tevens rooien van bomen. Ook voor uw straatwerk, schuttingen en graszoden. U de klus, wij de kennis.
www.tuinensierbestrating.nl
Tel.030-6865858
mob. 06-55713383

advertenties@protestant-utrecht.nl

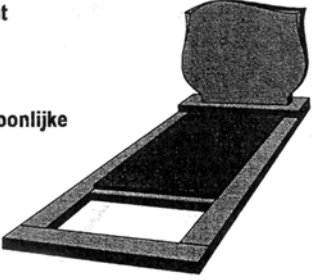

STEENHOUWERIJ JONGERIUS

- een zeer breed assortiment grafwerken, steensoorten en accessoires.
- eigen steenhouwerij voor het vervaardigen van persoonlijke wensen.
- complete verzorging van vergunning tot plaatsing

Schaverijstraat 59,
3534 AS Utrecht,
tel. 030-2444004

www.steenhouwerij.nl

Woninginrichting

Ter Hoeve

Voor meubelovertrekken en meubelreparaties
Bel: (030) 26 17 605
en wij komen langs voor prijsopgaven.

Steeds op de hoogte blijven van de nieuw verschenen boeken op het christelijk en kerkelijk erf?

www.boekentafels.nl

Reisboekhandel
INTERGLOBE
Reisgidsen

Landkaarten (overzichtskaarten en deelkaarten van - bijna - alle landen ter wereld

*

Vinkenburgstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401

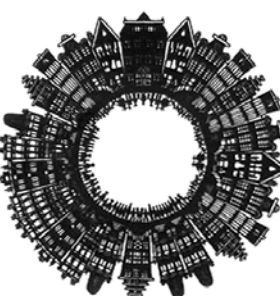
www.kinderdienst.nl

dé website voor leiding van kindernevendienst en kindervoorddienst

REPARATIE

Klokkenatelier Jan Haasnoot

Voor al uw klokken en barometers (reparatie en verkoop)
Vleutenseweg 320, Utrecht.
Tel: 030-6034247
www.klokken-barometers.nl

Lauteslager
makelaars bv sinds 1850
Catharijnesingel 100
3511 GV Utrecht

fax 030-231 83 88
www.lauteslager.nl
makelaars@lauteslager.nl
030-231 51 86

'T HANDWERKHUIS

**Folklore stoffen
Breimode
Borduren
Kant en band
Kaarten maken
Kleinvak artikelen**

Voor al uw creativiteit

GRATIS af te halen borduurscatalogus!!

**Broerswetering 5
3752 AL Spakenburg Tel: 033 - 298 24 37**

De mensen achter Uitvaartverzorging H. Agterberg

"Mijn naam is Gert Jan Daalhuisen, directeur van Uitvaartverzorging H. Agterberg in Utrecht. Al 100 jaar verzorgen wij complete begrafenissen en crematies.

Met al uw wensen wordt rekening gehouden. De overledene kan bijvoorbeeld worden overgebracht van het woonhuis of ziekenhuis naar ons sfeervol ingerichte uitvaartcentrum aan de Wolter Heukelslaan 50-51 te Utrecht. Maar thuis opbaren kan natuurlijk ook. Ons team van professionele medewerkers regelt dat allemaal. Ons uitvaartcentrum is daarom 7 dagen per week bereikbaar - zowel overdag als 's nachts - om bij overlijden direct hulp te bieden."

Uitvaartverzorging H. Agterberg
Wolter Heukelslaan 50-51
3581 ST Utrecht
telefoon (030) 251 09 82
Internet: www.agterberg.nl

Altijd directe hulp bij overlijden

Afscheid. Een mensenleven waardig.

Het overlijden van een dierbare is een ingrijpende gebeurtenis. Gevoelens van verdriet, woede, pijn en gemis strijden om voorrang. In de periode vlak na het overlijden is het soms moeilijk om de gedachten goed op een rij te krijgen. Dan is het goed als er iemand is die u zaken uit handen kan nemen, zonder de regie over te nemen.

Voortgekomen uit de Protestantse Kerken in Utrecht zijn de waarden van de kerk nog steeds actueel voor onze dienstverlening. Wij zijn een kleinschalige organisatie, waarin een persoonlijke benadering

centraal staat. Voor directe hulp na overlijden zijn wij persoonlijk dag en nacht telefonisch bereikbaar. PCB Uitvaartzorg heeft ook een InformatieCentrum in Nieuwegein-Zuid aan de Dorpsstraat 6. U kunt zich hier vrijblijvend laten informeren over uitvaartverzorging, nazorg en gedachtenisvormen. Het InformatieCentrum is dinsdag, donderdag en vrijdag geopend van 10.00 tot 16.30 uur. Een afspraak maken op andere dagen of bij u thuis is ook mogelijk. PCB Uitvaartzorg organiseert regelmatig lezingen en exposities. Meer informatie vindt u op: www.pcb-uitvaart.nl.

PCB
UITVAARTZORG

• STICHTING
• KERMERK •

David van de Waal · Tineke Ouwerkerk · Liesbeth Kramer · Peter van Bennekom

Donaudreef 25 3561 EL Utrecht Telefoon [030] 262 22 44 dag en nacht
Dorpsstraat 6 3433 CH Nieuwegein Telefoon [030] 605 16 30 dag en nacht

Ouwerkerk

Uitvaartzorg Utrecht

 (030) 261 55 73 - www.ouwerkerk-uitvaart.nl

SINDS 1924
OUWERKERK

Alle kerkgebouwen zijn toegankelijk voor rolstoel-gebruikers. Kerkgebouwen aangegeven met * zijn voorzien van een aangepast toilet.

23-12 4e Advent
25-12 1e Kerstdag
31-12 oudjaarsdag
01-01 nieuwjaarsdag

protestantse kerken binnen de PGU

Bethelkerk *
De M. Keizerlaan
Diensten: 10.00 u.
23-12 mw. ds M.J.H. Tüski, Utrecht
24-12 22.00 u. ds J. Kruiger, kerstnachtdienst
25-12 mw. ds T. Zijlstra, Utrecht
30-12 mw. M.F. Meeder-van Hof, Leerdam
31-12 19.00 u. mw. ds T. Zijlstra, Utrecht
06-01 dienst in Oranjekapel

Domkerk *
Domplein
Diensten: 10.30 u.
23-12 ds S.L.S. de Vries, Amsterdam
24-12 17.00 u. ds N.J. de Jong-Dorland, kerst-vesper
19.00 u. ds N.J. de Jong-Dorland, kinderkerstnachtdienst
22.30 u. ds N.J. de Jong-Dorland, kerstnacht-dienst
25-12 ds N.J. de Jong-Dorland,
30-12 ds H.A. van Olst, de Rijp
31-12 19.00 u. ds N.J. de Jong-Dorland, oudejaarsvesper
01-01 ds N.J. de Jong-Dorland
06-01 ds N.J. de Jong-Dorland
Vespers, 19.00 u.
23-12, 30-12, 31-12, 01-01, 06-01

Evang.-Lutherse kerk
Hamburgerstraat
Diensten: 10.30 u.
23-12 ds C.P. Bouman
24-12 10.00 u. mw. ds C. van Opstal
25-12 mw. ds C. Karrer, viering Heilig Avondmaal
30-12 dr. J.J.H. Bras
06-01 ds A.A. van den Berg

Evang.-Lutherse kerk De Wartburg
Kennedylaan
Diensten: 10.00 u.
23-12 J.H.J. Lotterman
24-12 geen avonddienst
25-12 mw. ds K. Storch, viering Heilig Avondmaal
30-12 mw. ds C. van Opstal
06-01 mw. ds K. Storch

Jacobikerk *
St. Jacobsstraat
Diensten: 10.00 u.
23-12 ds A.J. Zoutendijk
25-12 ds A. Markus
30-12 ds A.F. Troost
01-01 ds A.J. Zoutendijk
06-01 ds D.M. van de Linde
Diensten: 17.00 u.
23-12 volkskerstzang
30-12 ds P.L. de Jong
31-12 19.00 u. ds A.J. Zoutendijk
06-01 ds C. Blenk

Janskerk *
EUG Oek.
Studentengemeente
Janskerkhof
Diensten: 11.00 u.
23-12 mw. ds J. Nottelman
24-12 23.00 u. ds H. Pals
25-12 past. mw. M. Milder
30-12 ds C. van Steenis
06-01 mw. T. Peereboom

Johannescentrum *
M. van Parmadreef
Diensten: 10.30 u.
23-12 ds C. van Steenis
24-12 22.00 u. ds H.W. Wierda
25-12 ds H.W. Wierda, m.m.v. het koor
30-12 past. H. Schumacher
06-01 past. J. Hettinga

Marcuskerk *
Wijnesteinlaan
Diensten: 10.00 u.
23-12 ds H. Zeldenrust
24-12 22.00 u. ds J. S. Koops, m.m.v. cantorij
25-12 ds J.S. Koops, m.m.v. de cantorij
30-12 ds B. Wallet
31-12 ds J.S. Koops
06-01 ds H. Zeldenrust

Nicolaïkerk *
Nicolaaskerkhof
Diensten: 10.00 u.
23-12 ds R. Kil
24-12 22.00 u. ds D. Neven, m.m.v cantorij
25-12 ds D. Neven
30-12 ds R. van den Beld
31-12 19.00 u. vesper
06-01 ds D. Neven, doopdienst
17.00 u. vesper

Nieuwe Kerk *
Bollenhofsestraat
Diensten: 10.00 u.
23-12 ds B.C. van Wieren, viering Heilig Avondmaal
24-12 22.00 u. mw. ds E. Rodenburg- Veerbeek
25-12 ds B.C. van Wieren
30-12 ds H. van Dolder
31-12 19.00 u. ds B.C. van Wieren
06-01 ds B.C. van Wieren

Oranjekapel *
Amsterdamsestraatweg
Diensten: 10.00 u
23-12 dr. G. Groener
24-12 mw.dr. M. Klomp
25-12 ds J. Kronenburg
30-12 ds W. van Holten
06-01 mw. dsT. Zijlstra

Pieterskerk, Eglise Wallonne
Pieterskerkhof
Diensten: 10.30 u.
25-12 Pr. L. Hamrat
30-12 Pr. L. Hamrat
06-01 onbekend

Pniëlkerk *
Lessinglaan
Diensten: 10.00 u.
23-12 ds B. Wallet
24-12 mw. M. Korpel
25-12 ds P. van Winden
30-12 ds H. Zeldenrust
31-12 ds J. Slob
06-01 dienst in Triumfatorkerk

Triumfatorkerk *
Marco Pololaan
Diensten: 09.45 u.
23-12 mw. ds H.B. Graafland
24-12 ds P. van Winden
25-12 ds J. Slob
30-12 ds E. v.d. Kaaij
06-01 09.30 u. ds P. van Winden, viering Heilig Avondmaal

Tuindorpkerk *
Van Riellaan
Diensten: 10.00 u.
23-12 ds J. Spoor
24-12 22.00 u. drs. B. van den Berg, Carols in de Tuin
25-12 ds P.J. Rebel
30-12 ds Y. Viersen
31-12 19.00 u. ds P.J. Rebel
06-01 ds O. Wisse

Wilhelminakerk *
Hobbemastraat
Diensten 10.00 u.
23-12 dienst in Marcuskerk
24-12 ds M. van Giezen
25-12 dienst in Marcuskerk
30-12 dienst in Marcuskerk
06-01 mw. ds M. van Giezen, dienst van Schrift & Tafel

andere kerken

Baptisten Gemeente Utrecht ‘Silo’
Herenstraat 34-36
Diensten: 10.00 u.
23-12 ds A. de Boer
25-12 ds A. Noordhoek/ ds W. Bakkes
30-12 mw. I. Boef
06-01 onbekend

Doopsgezinde Gemeente*
Oudegracht 270
Diensten: 10.00 u.
23-12 mw. ds M. Trapman
24-12 18.00 u. ds A.J. Noord, kerstavond-dienst voor jong en oud met kindermusical
25-12 mw. ds A. van der Zijpp, kerstochtend-dienst m.m.v. Gemeentekoor
30-12 dienst voorbereid door de kerkenraad
06-01 ds A.J. Noord

Geertekerk, * Remonstrantse Gemeente
Geertekerkhof
Diensten: 10.30 u.
23-12 ds A. Wieringa
24-12 ds F. Kruyne
25-12 ds A. Wieringa, m.m.v. cantorij
30-12 ds F. Kruijine
06-01 ds H. Siebrand

Gemeenschap Wladimirskaja
Zorgcentrum Hart van Lombok
Kanaalstraat 197
Diensten: 10.30 u.
26-12 10.00 u. in St. Antoniuskerk, Litugrie van de 2e Kerstdag

Kerk van de Verkondiging van de Moeder Gods
Springweg 89
Diensten: 09.00 u.
23-12 29e Zondag na Pinksteren
25-12 Hoogfeest van Kerst
30-12 30e Zondag na Pinksteren
06-01 onbekend

Holy Trinity Church
Van Limburg Stirumplein
Diensten: 10.30 u.
23-12 Sung Eucharist, Rev. David Maudlin
20.00 u. Festival of Nine Lessons and Carols, Rev. D. Maudlin
24-12 17.00 u. Blessing of the Crib, Rev. C. Nicholls
23.00 u. Sung Eucharist, Rev. D. Maudlin
25-12 Christmas Festival with Holy Communion, Rev. D. Maudlin
30-12 Sung Eucharist, Rev. D. Maudlin
06-01 All Age Worship with Holy Communion, Rev. D. Maudlin

Huis van Vrede
Hart van Noord school, Geallieerdenlaan
Diensten: 11.00 u. met Marokkaans ontbijt
23-12 dhr. H. Ijmker
25-12 11.00 u. dhr. H. Bouma
30-12 dhr. H. Bouma
06-01 mw. G. Bosch

ICF Utrecht Mattheuskerk
Hendrika van Tussenbroeklaan 1a
Diensten: 14.00 u., engels-talig
23-12 J.H. Bonhof
30-12 J.H. Bonhof
06-01 J.H. Bonhof

Jeruëlkapel, * Vrije Evangelische Gemeente Ivoordreef
Diensten: 10.00 u.
23-12 mw.dr. J. Doornebal
25-12 ds Spee
31-12 avondgebed
Leger des Heils
Schooneggendreef 27H
Diensten: 10.00 u.
23-12 maj. T. Wolterink
24-12 luit. M. Potters
30-12 luit. M. Potters
06-01 onbekend

Nederlands Gereformeerde Kerk
Jeruzalemkerk
Troosterlaan
Diensten: 09.30 u.
23-12 ds M. Janssens
25-12 10.30 u. ds M. Janssens
30-12 onbekend
06-01
Diensten, 17.00 u.:
23-12 vervalt
24-12 21.30 u. kerstavond
30-12 vervalt
31-12 19.30 u. ds M. Janssens
06-01 onbekend

Oecumenische onderweg-kerk Blauwkapel
Kapeldwarsweg
Diensten: zondag 10.30 u.
23-12 15.00 u. past. A. van Dam, m.m.v. Vocaal Ensemble Chouette o.l.v. E. Schuddeboom, orgel: dhr. P. van Helden
24-12 22.00 u., kerk open om 21.15 u., samen-zang vanaf 21.40 u., past. werker D. Gudde, m.m.v. dhr. F. Sellies, orgel: E. Schuddeboom en zang: mw. T. Veenstra
Na de kerstnachtdienst is er een winterstop tot aan Pasen 2013

Oud-Katholieke Parochie Utrecht Ste Gertrudis
Willemsplantsoen 2
Diensten: 10.00 u.
23-12 past. B. Wallet
24-12 18.00 u. past. B. Wallet, kerstviering voor jong & oud
22.00 u. mgr. J. Vercammen, kerstnachtmis
25-12 mgr. J. Vercammen, pontificale hoogmis
30-12 past. A. Duurkoop
31-12 19.00 u. past. A. Duurkoop / past. B. Wallet

ziekenhuizen

AZU Stiltecentrum
Heidelberglaan
Diensten: 10.00 u.
23-12 mw. past. L. Berkhout
25-12 mw. past. M. Wisse
30-12 mw. ds M. van Steenbeek
06-01 geen dienst

Diakonessenhuis
Bosboomstraat
Diensten: 10.00 u.
23-12 past. J. Visser
25-12 ds I. Haijtinck en past. W. Oldenhof, Woord & Tafel
30-12 past. L. Moll
06-01 onbekend

St. Antonius ziekenhuis (voormalig Mesos) locatie Oudenrijn
van Heuven Goedhartlaan
Diensten: 10.00 u.
23-12 mw. ds N. Th. Overvliet- van der Veen
25-12 past. W.A. Smit
30-12 mw. ds N.Th. Overvliet- van der Veen
06-01 past. W.A. Smit

St. Antonius ziekenhuis (voormalig Mesos) locatie Overvecht
Paranadreef
Diensten: 10.30 u.
23-12 mw. C. Koek
25-12 ds J.J. Tersmette
30-12 past. W.A. Smit
06-01 ds N.Th. Overvliet- van der Veen

Willem Arntsz Huis
Lange Nieuwsstraat
Diensten: 10.30 uur
23-12 ds R. Vredenburg
25-12 past. mw. K. van Roermund
30-12 dsmw. L. Meiling
31-12 oudjaar
06-01 past. mw. K. van Roermund

zorgcentra

Alb.van Koningsbruggen
Beneluxlaan
Diensten: 10.30 u.
23-12 dhr. G. Krul, dienst van Schrift & Tafel
24-12 dhr. P. van Mans
25-12 geen viering
30-12 onbekend
06-01 onbekend

De Lichtkring
Eykmanlaan
Diensten: 17.00 u.
23-12 ds. N. Meynen
25-12 10.30 u. mw. W. Winkel
26-12 geen dienst
30-12 ds. N. Meynen
31-12 15.00 u. mw. W. Winkel
06-01 mw.ds. N. Meynen

Rosendaal
Indusdreef
Diensten: 10.45 u.
23-12 mw. A. Dubois, Woord & Tafel
24-1219.00 u. past. Th. Moorman, mw. A. Oldenzel, mw. M. Braakhuis
25-12 mw. M. Braakhuis
30-12 mw. R. Prins, Woord & Tafel
06-01 past. Th. Moorman, eucharistieviering

Swellengrebel
Burg. F. Andreaelaan
Diensten: 10.00 u.
23-12 geen dienst
25-12 ds W.S. Duvekot
30-12 geen dienst
06-01 geen dienst

Tamarinde
Neckardreef
Diensten: 10.30 u.
23-12 mw. ds N. Meynen
25-12 mw. A. van der Schrier
30-12 geen viering
06-01 mw. Prins

Tolsteeg
Saffierlaan
Diensten: 10.30 u.
23-12 RK dienst
24-12 19.00 u. pater Drijvers en dhr. G. Krul
25-12 onbekend
30-12 geen dienst
01-01 dhr. G. Krul
06-01 onbekend

Transwijk
Hof van Transwijk 16
Diensten: 10.30 u.
23-12 dhr. A. Hubers
25-12 ds J.E. Riemens, m.m.v. dhr. L. Egmond, trompet
30-12 ds C. P. Bouman
06-01 ds J.E. Riemens

Tuindorp-Oost
Winklerlaan
Diensten 10.00 u.
23-12 mw. H. Leijendekkers
24-12 dhr. P. Jacobs
25-12 PGU

Zuylenstede
Perudreef 8
Diensten: 10.00 u.
23-12 dr. J. van Amersfoort
25-12 mw. ds N. Meynen, m.m.v. mw. J. Loen-Ras, dwarsfluit
30-12 ds A. van der Schrier-Cuperus
31-12 15.00 u. ds J.E. Riemens
06-01 C. Verweij

door-de-week

Getijdegebeden in de Domkerk
Maandag
7.00 uur Ochtendgebed
Maandag t/m zaterdag
12.30 uur Middaggebed
Zondag en woensdag
19.00 uur Avondgebed

Kapel Hoog Catharijne
Godebaldkwartier
Diensten ma. t/m vr.: 12.45–13.00 u
Zaterdag 11.00 u. eucharistie

VRIJDAG 't Huis aan de Vecht
Costa Ricadreef
Dienst: 19.30 u.
21-12 14.30 u. gezamenlijke kerstviering
04-01 19.30 u. ds K. Storch

Zorgcentrum de Bijkershoek
Van Bijkershoeklaan
Diensten: 15.00 u.

ZATERDAG Axion locatie Dr. J.N. Voorhoeve
Van Heuven Goedhartln 3
Diensten: 10.30 u

Wolvenplein gevangenis
Wolvenplein
Diensten: 10.00 u.

LEESROOSTER

De komende weken vermeldt het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap de volgende bijbelgedeelten:

zo 23 dec	Lucas 1:67-80
ma 24 dec	Lucas 2:1-14
di 25 dec	Lucas 2:15-21
wo 26 dec	1 Johannes 1:1-2:2
do 27 dec	1 Johannes 2:3-11
vr 28 dec	1 Johannes 2:12-17
za 29 dec	Lucas 2:22-35

zo 30 dec	Lucas 2:36-40
ma 31 dec	Lucas 2:41-52
di 1 jan	Psalms 75
wo 2 jan	1 Samuel 1:1-20
do 3 jan	1 Samuel 1:21–2:11
vr 4 jan	1 Samuel 2:12-26
za 5 jan	1 Samuel 2:27-36

zo 6 jan	1 Samuel 3:1–4:1a
ma 7 jan	1 Samuel 4:1b-22
di 8 jan	1 Samuel 5:1-12
wo 9 jan	1 Samuel 6:1–7:1
do 10 jan	1 Samuel 7:2-17
vr 1 jan	Psalms 76
za 12 jan	Lucas 3:1-9

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE UTRECHT EN VERSCHIJNT ALS REGEL EENS IN DE VEERTIEN DAGEN

REDACTIE

Elly Bakker, Dina Bouman-Noordermeer, Denise Dijk, Sietske Gerritsen, Arie Moolenaar, Frans Rozemond (DMO)

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
fax 271 2888
email: kerkindestad@protestant-utrecht.nl

Kopij kerkdiensten mailen
naar: preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk: Bram Schriever. Eglise Wallonne: Anneke van Steenwijk. EUG (Janskerk): Remco Hoff. Jacobikerk: Stevien Gardenier. Marcus-Wilhelminawijk: Anne-Marie Rutgers. Nicolaïkerk: Steven Slappendel. Nieuwe Kerk: Karin Oostenbruggen. Overvecht: Anneke de Klerk. West (wijkgemeente Pniëlkerk-Triumfatorkerk): Henno Willering. Tuindorpkerk: Jan Verkerk. Zuilen (Oranjekapel): Annemieke Schuur, (Bethelkerk): Tineke Zijlstra.

SLUITINGSTIJD

Tien dagen voor verschijning,
berichten negen dagen voor
verschijning 10.00 uur.

ADMINISTRATIE

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
abonnement@protestant-utrecht.nl. Voor een abonnement op Kerk in de Stad vragen wij per adres een bijdrage van 30 euro per jaar in de productie- en verzendkosten. Elk jaar ontvangt u in april een acceptgiro om de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien dagen voor verschijning. Rouwadvertenties tot vrijdag voor verschijnen, per fax 084 -739 2945. Digitaal aanleveren van advertenties kan ook: advertenties@protestant-utrecht.nl.

BANKRELATIE

Kerk in de Stad te Utrecht
ING 766042.

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij
Narratio®, Gorinchem
www.narratio.nl

